

1719.

1. Franke, Lucas: De commodis et incommodis
in aethione appellatiōis in partes libigantes
remundantibus. occas. pr. legis fin. C. de appella.
 2. Gonsel, Joh. Martinus: De eo, quod justum est circa
sigilla universitatum.
 3. Grohmann, Melch. Vethmarus: De legato collegio relicto.
 4. Kayser, Fr. Fredericus: De communione incidente
 5. Meierus, Joannes Godspedus: Theses philologicae
et paroemiā: Turisken bise Christen.
6. Webers, Immanuel: De retractu nobilitatis impe-
rii immediatis per privilegia Caesarea concess.
3 Sept. 1719, 1722, & 1744.

1721.

Webers, Immanuel: De rationibus decidendi
partibus et casum Advocatis non tenere aut non
intelle Communi Caerdis

1722.

1. Lutoricius, Jacobus Sidoricus: De domini vasalli
Vasallo. Rec. 1740

2. Petermann, Augustus Gualter: De jure principum
S. R. I. circa tutelam pacis ecclesiasticae 2 Bunde.
1722 & 1745

3. P. Weberus, Forman.: Necte processus summarie,
ejusdem naturam et differentias ab ordinario, ex usu
fori Saxonici Electoralis indicantia.

1725.

1. Grunus, Lud. Fr.: De legibus et statum cujuslibet
rei publicae prudentes applicandos, et de jure recedendi
a constitutionibus imperii stabilibus competente.

2. Grunus, Lud. Fr. W. H.: De jure S. R. I. publico
non scripto, v. g. d. N. R. R. Herkommen.

3. Kreyer, Dr. Friedrich: De tuncis acquirilibus
Europae

4. Weber, Immanuel: De jure S. R. J. publico non
scripto:

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1722 21 3
4
ELECTA
PROCESSUS SUMMARIJ,

ejusdem naturam & differentias 13
ab Ordinario, ex usu fori Saxonici Electoralis,
indicantia,

CONSENSU ILLUSTRIS ORDINIS JURIDICI
Sub PRÆSIDIO

VIRI EXCELLENTISSIMI & CONSULTISSIMI

DN. IMMAN. WEBERI,

Jcti, CONSILIARII HASSO DARMST. & PROF. JURIS ORDIN.
PATRONI & HOSPITIS OMNI HONORIS CULTU
ÆTERNUM PROSEQUENDI,

*Pro summis in utroq; Jure Honoribus
in Alma Giessensi, more majorum,*

capessendis,
EXCELL. D^{NN}. PROFESSORUM
CENSURÆ SUBMISSA

A
JOH. GOTTLOB BRÜCKNERO,

GORLICIO LUSATO.

Ad diem Febr. M DCC XXII.

GIESSÆ,

TYPIB. VIDVÆ IO. REINH. VYLPPII ACAD. TYPOGR.

ELECTA

PROCESSUS SUMMARI

in Ordine et in forma

CONSISTENTIS ORDINIS

PRÆSIDI

DR. IMMANUEL WEBER

Pro curia in iudicio

in Anno 1800

EXCELLENTISSIMO

GENEALOGIA

JOHANNES BRUNNEN

Q. D. B. V.

Quod tibi, L. B. exhibeo specimen, divisionem
 processus satis celebrem exhibet, tot tamen
 tricis involutam, ut qui ex solis Practicorum,
 imprimis antiquorum, libris sapere nititur,
 grande daturus sit patientiæ documentum.
 Multa hic introduxit usus, multa judicum i-
 gnorantia, & studium protelandi lites, multa interpretum da-
 mnosa subtilitas, quibus explicandis plus operæ quam judi-
 cii impendi debet, si non nisi aliorum premere vestigia licet. E-
 quidem distincta hæc processus ratio ideo applausum meruit,
 quia per illam celerius lite defungi possunt litigantes; sed eo res
 videtur redacta, ut, iudice nimium indulgente Advocatis, aut
 officium remissius interponente, processus summarius ordi-
 nario sit longe prolixior. Idem quoque fatum experta est
 Saxonia, in qua diversæ species processus summarii habentur.
 Ne solus sapere videar, testem producam Excell. GRJEB-
 NERUM, Jctum Saxonicum, in *Disp. de Probat. que juris-
 jur. declin. causa suscipitur* p. 21. n. d. dicta, meditatione ab
 experientia subministrata, illustrantem: ita existimo, inquit,
 eo rem rediisse, & Dd. subtilitatibus ac contentionibus
 redactam esse, ut, qui causam celeriter finire cupit, rectius a-
 gat,

A

gat,

gat, si ordinario processu, quam si summario experietur; contra qui protrahere litem cupit, ei expedita magis sit, quæ summaria dicitur, procedendi via. Quod ineptum, & à Legislatoris voluntate, & à natura illius processus alienum esse, quis non videt? Ita tamen fert usus fori quotidianus. Quod ne frustra dixisse videar, exponam paucis, in quo differat utraque ratio procedendi, ut Lectori appareat, cuius sint circuitus longiores. In processu igitur summario exceptiones dilatorias, non tantum in primo, sed & in secundo termino, etiam, postquam quis sub pena confessi & convicti respondere iussus est, urgere licet. Articulus demonstrationis non necesse est, ut intra fatale Sax. offeras, sed vel annos aliquot id differre integram habetur, usque dum sententiâ comminatoriâ terminus peremptorius tibi constituatur. Ultra quartam quintam etiam & plures dilationes impetrari possunt, nec legali solemnitate opus est, aut impedimentorum probatione. Porro si productio documentorum in præfinito termino haud fiat, nondum deserta censetur, quæ per documenta fit, demonstratio, sed novus terminus (quod plane monstruosum) concedendus est. Idem obtinet, si testes forte non sint producti. Adeo amissimus veras Processus Summarii rationes, inque ejus locum collocavimus nostrum, quod observantia peperit, Processus irregularis, incerti, dubii, vagi, ac quovis Processu ordinario longioris. Equidem de omni processu summario in foris Saxonum usitato illud asseri nequit, non tamen omnino falsum dixisse J.Ctum celeberrimum ipsa hæc probabit Differentiatio. Colligam præcipuas & dubias utriusque processus differentias; rationes dissenfus, si talis subest inter dicasteria, adducam, conquiramq; res judicatas ex scriptoribus novissimis. Tu vero L. B. conatibus fave; forte unica occurret meditatio, quam calculo tuo suffragiove dignam iudicabis,

S. L.

§. I.

Nullius momenti sunt leges, nisi sint, qui quaesitum e-
jusvis jus tuentur, & quid inter litigantes justum sit, pronunciant. Nata inde judicia; accessit norma procedendi, ne judicis arbitrio relicta sit tota ordinis definitio. Sed cum, teste experientia, tam accurata hac in re regula vix ac ne vix quidem constitui possit, quæ omnibus causis causarumve circumstantiis totum sæpe jus variantibus apta sit; urgente necessitate & suadente prudentia judiciaria receptum est, ut habita eorum, quæ causam circumstant, ratione, à præscripto ordine, litis celerius finiendæ gratia, paululum recedatur, salva cæteroquin regula, ubi cessant rationes exceptionem fundantes. Orta inde processus in ordinarium & summarium divisio, nec foro Romano ignorata. Distinguebantur olim Magistratus & Judices Pedanei; prior dabat formulam tum actionis, tum exceptionis, quaestionem juris definientem; posterior factum cognoscebat, jusque in formula expositum facto applicabat, v. GERH. NOODT. *de Jurisd.* p. 130. Cum vero illud periculosum & pluribus causis incommodum esset, sensim invaluit, ut interdum v. l. 1. ff. d. *Extr. Cogn.* Prætor ipse judicaret, causamque de plano cognosceret, etiam in delictis levioribus, docente Jcto, in l. 6. ff. d. *Accus.* Nata inde cognitiones extraordinaria; cumque sic commodius procedere videretur res forensis, demum Magistratus ipsi jus dicere jussi l. 2. C. d. *Ped. ord.* Jud. sublata formularum captiosa subtilitate. l. 1. C. d. *form. & imp. subl.* hincque omnia judicia extraordinaria reddita §. f. d. *Interd.* l. 8. ff. d. *Publ. Jud.* v. l. 6. C. *Theodos. de Denunc. V.* POLLETI *Hist. Fori Roman.* RÆVARDI *Protribunalia.* Hæc equidem nullum habere usum videntur, cum antiquam Judiciorum formam Germaniæ tribunalia nesciant; sed uti hoc de solennibus saltim processibus intelligendum venit, non de

Demonstratur necessitas tam judiciorum quam processus.

Divisio processus in ord. & summarium que origo ex Jure Romano.

cognitionibus extraordinariis.

substantialibus, adeo ut, si minus Jure Romano uti licet quoad ordinem rerum forensium, licebit tamen ejus ratione ad interpretandas leges, moresque nostra ætate valentes uti, cum *inde regula.* SCHILT. *ad ff. Ex. VII. §. 2.* ita axioma illud practicum non rejiciendum puto, quo omnem causam olim extraordinariæ cognitionis, hodie summariam asserunt, verum tamen potius in sensu ajente, quam negante. v. Illustris Dn. de BERG, *E.P. Exec. §. 5.* §. II.

*Et ex jure
447.*

Uti ex Jure Pontificio sine dubio prima ordinis forensis, qualis nunc est, fundamenta in Germania promanarunt, ita certum est, hujus quoque, quam tracto, divisionis processus limites per Pontificum constitutiones variè amplificatos esse. Postquam enim, adulta sedis Romanæ autoritate, & stabilita suprema in omnes Episcopos eorumque judicia potestate, frequentiores existerent ad Pontificem appellationes, v. PETR. de MARCA *de C.S. & J. c. 14.* atque insimul dogma de concurrente Papæ cum quolibet inferiore judice ecclesiastico jurisdictione *j. c. 10. X. de foro comp.* & potestate causas avocandi *v. c. 17. X. de Jud. latè propagatum esset, natæ inde sunt frequentissimæ delegationes.* Jam invaluerat persuasio de judiciorum ecclesiasticorum æquitate, nec tot sumptibus se onerari, tot ambagibus circumagi in foro clericali putabant creduli. Hanc ut aleret Pontifex, fovaretque superstitionem, sæpius committebat causas, sub clausula, ut sola facti veritate inspecta aut de simplici & plano, sine strepitu & figura judicii, judices procederent *c. 13. & 26. X. de Jud. c. 43. d. Elect. in 6. c. 25. X. d. Accus.* Innuebatur hac formula Processus summaris; sed si rem rectè expendas, factis obscure, generaliter, inadæquatè, confusè. Rhetoris est, non legislatoris, ideas obscurissimas figurata dictione exprimere. Ludebant Pontifices & plausum ciebant, non instruebant

bant iudicis officium. Hinc factum, ut variis querelis ansa præberetur, cum iudices, hae ipsa formula excitati, satis sese officio functos crederent, si superficialia opera in causarum delegatarum discussione versarentur, solo celerioris expeditionis obtentu. Demum Pontifex Clemens famosa illa *Decretali 2. d. V. S.* specialius definire voluit, quæ mens sit clausulæ supra allatæ. Et secuta successu temporum turba Doctorum, inprimis Italarum, tam multa, tam incongrua addidit, ut se decipiat, aut grande daturus sit patientiæ documentum, qui inde solide erudiri cupit. Sed uti omnino dolendum, quod Germani vestigia exterorum tam studiose præferint, multaque asseruerint, quorum usum nescit, damnat, respuit praxis patria; ita egregia sunt, quæ de antiqui Speculatoris nugis habet Illustris Dn. de LUDOLPH, in *System. Comm. de Jure Camer. p. 82. seq.* Recte ANTON. FABER, in *Præfat. ad Lib. de Error. Pragm.* Quid, inquit, ad inducendos errores accommodatius, quam si in reddendo jure propriam cuique animi sententiam pro ratione sequi & nescio, quo commenditiæ æquitatis obtentu legibus illudere concedatur.

§. III.

Excitavit hic nævus jurisprudentiæ, studium Principum & Diviso in inprimis Saxonieorum, ut vi potestatis legislatoriæ, qua sine Ord. & dubio gaudent, incertissimam summariz cognitionis rationem summ. certius defini- in quibusdam causis & curiis specialius definirent, & adeo a- ta in foro nomiz incommodis aliqua ex parte medicas adhiberent ma- Saxon. nus. Probat hoc in Saxonia Elect. Processus Curiz mercat. Lips. probat *Constit. de summario processu in Res. Grav. d. a. 1661. tit. von Justiz Sachen §. 8.* relata, probant, quæ de processu executivo l. c. §. 2. aliisque quam plurimis in legibus provincialibus habentur; probat denique frequens rescribendi modus, quo Commissarii ohne Verstattung ordentlicher pro- cesse,

cesse, procedere jubentur, STRYK. *de Jud. Princ. juxta so- lam facti verit.* a deo ut, si ejusmodi rescriptorum formula non planè sunt otiosæ, quod omnino ita se habet, v. GAIL. *L. 1. Obs.* 42. MYNS. *C. 2. Obs.* 44. planè non dubitandum sit de usu distinctionis in summarium & ordinarium processum, idque cum primis, in foro Saxonico. Equidem me non fugit, multiplices has fori regulas tam bene sibi nondum constare, ut nihil restet emendandum. Sed notum est, multa in jurisprudentia restare incommoda. Nos, quibus obsequi gloria relicta, iis bonis fruemur, quæ ad manus sunt, precati, ut posteritati melioribus frui liceat. Ut paucis multa complectar, sufficit, certum esse & ab omnibus concedi, quod dentur causæ in quibus moram admittere iniquius & periculosius est, quam in aliis, quas inconcussas relinquere, vel pro lubitu judicum & absoluto imperio componere vigor publicæ disciplinæ prohibet. Sed transeamus ad rem ipsam, præmissa dicendorum summa. Scilicet ad præparandum thema tria præmittam, *tradam utriusque processus definitionem; dicam de fundamentis dijudicandi qualitatem causarum summariarum; exponam velut in nuce diversas species processus summarii in foro Saxonico usitatas. Post differentias utriusque judicii dividam in generales, & speciales, hasque primæ vel secundæ instantiæ; ac demum pauca de officio iudicis circa processum summarium subjiciam.*

*Partitio
dispus.*

§. IV.

*Processus
Ordinarii
definitio.*

Dicitur Processus Ordinarius ille procedendi modus, qui lege expressa sancitus, vel curiarum moribus receptus est, ut generaliter in executiendis causarum meritis normæ vicem subbeat, ea, quæ dictamen rectæ rationis in quovis judicio requirit, variè determinans, & ut partibus litigantibus lites protrahendi vel judicium eludendi ansa præscindatur, actus forenses

tenes variis fatalium terminorum spatiis includens, variisque cautionibus iudicium securum reddens. Ideo ille determinatur ab imperante, ne iudex, cujus non est leges ferre, sed secundum eas iudicare, ex propria animi sententia statuere de ratione agendi queat. Nunquam feliciter procedit res iudicialia, quam ubi evitatur status anomie, in quo iudici, quod liber, licet, in quo Advocati, cerebrina sepe æquitatis defensores, in incerto vagantur. Nec dubitandum, quod diuturni iudiciorum mores legis vim habere possint. Fateor, quotidie occurrere casus, novasque emergere circumstantias, de quibus subinde dubitandi ratio superest. His positis casibus non potest non optimum esse consilium, si vel inspiciatur, quid retro gestum, aut, hoc non apparente, si communi iudicantium decreto interimistico statuatur, donec legislatoria manus medelam adferat. Equidem sana ratio generalius quidem perspicit, quid ad litem cognitionem necessarium sit, sed hæc sola rem non perfici infra ostendimus. Finis processus est, ut suum cuique tribuatur; sed non potest illud obtineri, nisi securus sit iudiciorum autoritas; nec magis compotes huius finis reddimur, quam si provideatur, ne immortales reddantur lites, hominis ætatem & cornicum annos superantes. Idem ferme est, vel plane suo privari, vel minus commode, & postquam plus impenderit sumptuum, quam emolumentum consequeris, exitum controversiæ dubium anxie sperare.

*Ejusdem
finis.*

§. V.

Hic ordo vel ex lege scripta vel non scripta profectus ad strictè observandum est iudici, ut eo neglecto nullitatis vitio gravandus est. Ita laborent *l. 4. C. d. sent. & interl. l. 14. C. d. Pænis l. 6. C. Proc. ordin. ad Exh.* & speciali hunc in finem comparata nullitatis quere-alias nullitatis, impugnari possint. *R. J. N. §. 121.* temperque, ob neglectum *ordinem*

ordinem iudicii admittatur appellatio. MEV. P. 1. d. 78. imo, licet appellante non urgente, ex officio à iudice corrigi debeat Id. P. 1. d. 154. Sic posita regula, quod iudex non possit inchoare processum ab executione L. 1. C. de Excep. reijud. prohibita omnino est sequestratio L. un. C. de prob. Sequestr. MEV. P. 1. d. 167. sive ab initio sive in progressu litis suscipiatur, quia pendente lite nihil innovandum, nec cuiquam, nisi per sententiam victo, auferendum suæ possessionis emolumentum. Nec mandatis C. vel S. C. regulariter ante finem causæ locus erit; semper enim executionem sapit, imperare quicquam, antequam ex sententia pateat, quis victor vel victus. COCCÆIUS, de abus. mand. S. C. §. 3. seq. FRIDERUS, de Interd. c. 14. Cumque ad ordinem præscriptum non solum iudex sed etiam litigantes sint adstricti, sequitur quod in processu ordinario actuum judicialium præposteraciones, MEV. P. 3. d. 53. æque ac anticipaciones sint prohibitæ, nisi lege expressâ permittente. Et licet iudices l. 13. C. de jud. causas corruptas dirimere jubeantur, non tamen eo ipso legibus processum formantibus solvantur, quin potius eo pertinet hæc admonitio, ne indulgeant rabularum technis lites protelantibus, ut eò, quod in favorem reorum & defensionis causæ introductum, abutantur conf. l. 21. ff. d. usuc. l. 13. C. de jud. R. 7. d. a. 1654. §. 34. Superiora iudicia laxius ad ordinem inferiorum solemnem teneri volunt, quippe quæ procedere iubentur, modo de meritis causæ constet. v. O. Cam. p. 3. t. 34. MEV. P. 1. d. 78. Quod eatenus verum iustumque puto, quatenus inde iuri partium quaesito nihil decedit. Hinc si de appellatione non rite interposita & non devoluta, vel leuteratione deserta, de neglecto probationis termino ex actis constet esse exceptum, deluper ante omnia pronuntiandum. MEV. P. 7. d. 53. Latius hæc explicat ZIGLER, in Dicast. Concl. 36. p. vi. 657. §. 11. seq. §. VI.

probatum per
exempla.

superiora
iudicia ad
solemnia non
seneantur;

quod limi-
tasur.

§. VI.

E contra summarium processum recte dixeris ordinem, quo in causis privilegiatis & celerem expeditionem ob concurrentes circumstantias requirentibus, remissis plerumque fatalibus in ordinario usitatis, iisque arbitrio iudicis relictis vel, à lege aliter ac in ordinario determinatis, sufficiente tamen causæ cognitione, proceditur. Quo ipso plane removemus tumultuarium processum, quem Canonistæ, imprimis in notorio, effinxerunt, c. 21. X. d. iurej. c. sed rejecit 13. & 14. X. d. appell. STRYK. de notorio. Nemo condemnatur, nisi ubi de veritate juris & facti, quod allegat actor, constet, & legitima res indulta sit defensori; omnis enim processus tendit ad sententiam, nulla sententia sine facti & juris certitudine, nec hæc, nisi audita altera parte, obtinetur. Multiplex diversaque est factorum ratio, adeo, ut & prudentissimum sæpe fallere possint. Sæpe quoque questio juris incerta, anceps, dubia. Adde, quod, licet facti jurisque notorietate extra dubium posita, tamen adhuc dubia esse possit juris ad factum applicatio, adeo ut nec eo casu ab executione incipiendum, sed potius singula, quæ circumstant, probè sint excutienda. Ulterius considerandum, quod, quæ in ordinario à lege definitur fatalia & formalia, in summario vel aliter ac in illo sunt definita, aut iudicis arbitrio relictæ, idque, ex usu fori Saxonici, maxime circa fatalia probationis ejusque anticipationem perspicitur. Porro dicitur, processum ordinariû inftar regulæ, summarium exceptionis loco esse. Quod uti satis certum, ita varia producit consecutaria. Sic *) in dubio pro ordinario præsumendum est, a. l. 5. ff. d. Prob. MEV. P. 1. d. 71. nec ß) summarius in ordinarium, aut ordinarius in summarium, invitis partibus, mutandus est. Subest enim hic jus partium extra iudicis arbitriû positum, Dn. de BERG. Elect. Disp. For. pag. 128.

B

Et γ)

Et 7), ubi in summario dubius est fori usus circa actus speciales, tutius quidem agit iudex, si ad ordinarii rationem respicit, indeque agendi normam pro qualitate causæ depromit; firmat enim exceptio regulam in casibus non exceptis, & iudex in summario processu non legislatoris sed interpretis officio fungitur, adeo ut ipsius potestas non omni planè vinculo soluta sit; semper tamen actus illius, de quo quaeritur, causa finalis investiganda est, & an illa negotio summariter tractando quadret nec ne, probè seduloque investigandum. Usus hujus observationis, ut in multis casibus, ita in discussione quaestionis, an in summario processu admittenda sint interrogatoria, infra apparebit.

§. VII.

Materiam processus sistit *factum & jus*, indeve oriens *actio & exceptiones*, formam *procedendi ordo*. Hinc prius de causis qualitate summarietatis instructis videamus; paucis tamen & velut classes indicando. Scriptores valdè in numero earum determinando variant, ut solent, quoties ad statum a nomiae deveniunt. Nec exseribere illos animus est, sufficeit indicasse rationes & principia. v. O. C. p. 3. t. 4. MARTINI ad O. P. S. ad rubr. n. 38. idque eo magis, cum, teste MEVIO, P. 5. d. 106. tota res redeat quodammodo ad arbitrium iudicis, qui, ubi idem utilitatis deprehendit fundamentum, ad similem decisionem, suadente juris analogia, procedere jubetur l. 12. ff. de LL. Non silendum tamen, falli eos, qui huc referunt tum actus voluntariae jurisdictionis, tum puncta incidentia. Illi enim planè ad processum non pertinent, cum nullus adsit contradictor; hæc vero ut accessoria censentur jure principalis, ad minimum separatim processum non constituunt. *Causa vero summaria fit talis vel principaliter vel accidentaliter*; prius est, quando summarietatis privilegio lex aut u-
fualis

*Quæ sint
causæ sum-
maria*

*Causa sum-
maria est vel
principaliter*

fualis interpretatio maclavit vel *certas causas*, vel *certas per-*
sonas. Sic ubi res *moram non patitur*, MEV. P. I. d. 167. & a) ob *trivisa*
 217. vel, ubi partes ad arma tuituræ metuuntur, celerior cog- *leg. ñ cause*
 nitio requiritur, adeo ut iudici ex officio. O. C. p. 2. t. 21. §. f. a *ipius ut que*
 præcepto pœnali inchoare processum citra nullitatis vitium *merum non*
 permittatur. Porro ubi *fiscum publicumque interesse concer-* *ferunt.*
nentes controversia occurrunt, LYNKER. D. 582. STRYK. *que interes-*
Dissert. de Salut. publ. c. 2. idem jus statuendum esse putant, *se publ. con-*
 quibus causam dotis quoque annumerant Practici, hincque *ceruunt.*
 iudicem plura posse ex officio peragere in favorem dotis statu-
 unt, v. l. 5. §. 4. ff. d. iure dot. l. 22. §. 6. ff. Solut. matr. Pertin-
 ent huc omnes *cause possessoriae & casus inhibitivi* Curia- *possessoria &*
 rum Provin. Sax. alibi processum Mandatorum admittentes, *inhibitive.*
 quos refert CARPZ. P. C. t. 22. a. 2. n. 32. & Disp. de Inhib. §.
 26. ut & *executive*, quibus ob favorem liquidæ probationis *Executive.*
 MEV. P. III. D. 226. celerior processus & parata indulgetur
 executio. Tales in Saxonia omnes sunt, quæ documento gua-
 randigiatu nituntur. Imo CARPZ. P. C. t. 1. a. 1. n. 50. toties
 causam summariam asserit, quoties officio iudicis, live non pro-
 dita speciali actione, proceditur f. l. 24. §. 5. ff. d. Minor. & am-
 plius adhuc infert Dn. de BERG. E. P. Prov. §. 10. omnem a-
 ctionem præparatoriam sua natura esse summariam. Pontifi-
 cium jus idem privilegium causis *spiritualibus & Ecclesiasti-* *Ecclesiasti-*
cis. Clem. 2. de Jud. f. c. 19. X. d. Elect. MEV. P. 3. d. 217. asser- *ca.*
 rit. Matrimoniales quoque vel ideò huc trahendæ, quia ad
 reservata fori ecclesiastici pertinent. DN. de BERG. E. P.
 Matr. §. 9. sive pro sive contra matrimonium agatur. Idem
 de alimentis iudicandum, l. 5. §. 8. d. Agnos. lib. a. l. 2. ff. d.
 Ter. quem tamen favorem quidam nec ad præterita a. l. 8. C.
 d. Transact. sed forte perpetam, nec nisi egenis præstan-
 da proferri volunt. Causas injuriarum huc referre jubet
 B 2 Mand.

causa impnr. Mand. Sax. d. a. 1712. de Duell. §. 22. Extorsit hanc legisla-
 tionem & juris correctionem (v. Ord. Pol. Elect. Sax. d. a. 1661. t.
 5. ubi de injuriis æstimatoriè aut ad palinodiam agens ad ordi-
 narium processum adstringitur, v. BERG. E.D.F. p. 13. de actio-
 ne deprecatoria v. RIV. Em. 6. t. 1.) abusus & scandalum ex
 frequentibus injuriarum processibus multis ambagibus circum-
 ductis ortum. Addere quoque his jubet æquitas ea facta, ex
 quæ damnum irreparabile inferunt, quibus damnum irreparabile metuitur. Contingit illud,
 quoties vel peritura res est, de qua litigatur, aut personæ
 conventæ ejusque famæ imminet periculum, non facile re-
 sarcendum. Non est, ut ad singularia hæc applicemus; faci-
 lis enim est illatio, ubi de principio constat. De Notorio vi-
 de BOEHM. Jus Eccles. l. 2. t. 1. §. 10. seq. Cum enim notori-
 um sit, quod ex jure & facto in continenti probari potest, sequi-
 tur, quod interdum executivam, semper autem summariam
 admittat viam; nunquam tumultuariam. Equidem rectè
 Pontifex in C. 21. X. de jurejur. regulariter ordinem
 judicarium in notoriis non servandum ait, sed eadem ratio-
 ne illud explicandum, qua id fegit de summano, in Clem. sæpe
 d. V. S., quod idem est, ac si dicas, summarie in notoriis esse
 procedendum.

§. VIII.

*Not privile-
 gium perso-
 narum.* Personæ eodem privilegio mastratæ vel *individuales* vel
mysticæ sunt; in harum numerum referunt Clericos, Scho-
 lares, milites actu tales, mercatores, quod tamen plerum-
 que saltim de negotiis mercantilibus intelligitur, v. LAUTERB.
*recensentur
 singulares* Disp. de Jure in Cur. Mercat. rusticos CARPZ. L. 6. Ref. 122.
 f. l. 1. §. d. Edend. & imprimis miserabiles personas, quæ ratio-
 ne sexus, ætatis, fortunæ ex l. un. C. quando Imper. judicantur.
 Uti enim hæ pleræque personæ fori privilegio ideo gaudent,
 ne longo litium sufflamine vexentur, conf. BERG. Disp. de
 foro

foro rerum fing. uti illis plerumque certa ratione juraigora-
 rare permittitur; ita non incongruum argumentum, licet fal-
 tum probabile, inde pro asserendo summarietatis privilegio du-
 citur. De pauperibus notanda est dispositio in *O. P. S. t. 1. §.*
Dierweil sich. f. l. 8. §. 8. ff. Mand. Peregrinantes eodem favore
 dignos judicat æquitas; quare Lubecæ celebratur *Das Gaste*
Recht. v. MEV. ad Jus Lub. L. 3. t. 1. a. 1. n. 51. Quod si tamen eo
 privilegio macata persona rei locum subeat, non dubito, quin
 juri suo renunciare & ordinariam viam possit expetere. Inter
 personas mysticas referuntur causæ piæ, quo nomine corpora
 in civili societate ad finem pium, vel exercenda officia mutui
 amoris erga pauperes & fortuna adversa laborantes, instituta,
 veniunt. Hæc quia acquisitionis capaces sunt ex lege civili,
 uti quæque debent iis mediis, quæ jura pro tuendis bonis ac-
 quisitis invenerunt; & ideo singulari favore à legibus passim
 macatæ leguntur. Factum quoque inde, ut ejus generis cau-
 sæ singulari foro gauderent, specialibus hanc in finem consti-
 tutis judiciis, in quem numerum referenda Consistoria, *Ord.*
Eccles. Sax. Elef. tit. von beyden Consistoriis c. 8. & curia
 mercatoria Lipsiensis, cujus ordinatio singulare & elegantissi-
 mum exemplum processus summarii lege publica descripti ex-
 hibet. Idem de judiciis metallicis, & Academico foro ple-
 rumque obtinet. De foro militari idem asserit *Jctus Excell.*
Dn. LUDOV. in der Einleitung zum Kriegs- Process, c. 10.
§. 1. Et cum in Saxonia in foro criminali, non nisi inquisi-
 tionis via usitata sit, hæc vero procedendi ratio omnium suf-
 fragio annumeretur summarii, generaliter dicendum existimo,
 forum criminale Saxonice Electorale totum esse summarium.
 Idem certum est de judicio Admiralitatis v. l. 5. C. d.
mausfrag. WERLOF. de jud. Admiral. Hamburg. add. der
 Stadt

Stadt Lübeck Ordn. der Summarischen See- Gerichts-
 Proceß. d. a. 1655. apud Marquardum docum. Commer. p. 704.

§. IX.

*Accidentali-
 ter causa
 summaria
 est.
 a) per com-
 promissum.*

Per accidens fundatur processus summarius vel per com-
 promissum partium, vel per rescriptum Principis. Jure Roma-
 no compromissa ad arbitros constituendos principaliter tende-
 bant, cum in finem, ut sublevarentur ordinarii magistratus,
 litigantes vero sumptuum & itinerum, si in provinciis tege-
 bant, molestia exonerarentur; per accidens vero, ad proces-
 sus instantiasque abbreviandas evitandamque formulæ neces-
 sitatem, faciebant. Prior finis utut nostris moribus rarius sit,
 non tamen prorsus in desuetudinem abiit, in primis in contro-
 versis Principum; posterior longe frequentius solet intendi.
 SCHILT, *Ex. 12. ad ff. §. 2. qui ergo Romanis, inquit, postremus &
 secundarius fuit scopus compromissi, nobis esse solet primarius.*
 Cum enim apud Romanos processus brevioribus terminaretur
 spaciis, non tam ad abbreviandū, quam ad evitandū totum judi-
 cium, compromittebant: nostris verò moribus quum vix evita-
 ri ita possit iudicium, saltem ut infinita litigandi litesque pro-
 trahendi libido coarctaretur, hæc compromittendi ratio le-
 gibus moribusque fuit commendata. Nec quidquam ejus
 generis compromissis justius puto prudentiusque. Si verecun-
 da judicatur cogitatio, quæ lites exsecratur, quid magis lau-
 dandum, quam ad illa remedia confugere, quibus litium am-
 bages evitantur. Idque eo magis commendandum est, post-
 quam jus suum nemo nisi magnis sumtibus persequi potest.
 Hinc recte dispositum in *O. P. S. legimus §. 1. §. Besondere
 aber. ubi judex amicabili compositione tentata, compromif-
 sum de contrahendo processu suadere jubetur. Nec obstat
 hisce compromissis l. 27. ff. d. R. J. adjecta enim in eadem li-
 mitatio*

*quod hodie
 ad abbrevi-
 andum pro-
 cessum asur-
 patur.*

*Diluuntur
 objectiones.*

mitatio thesin nostram satis firmat. Adde, quod longe prolixior sit nostra procedendi ratio, quam illa, qua Romani utebantur, hincque magis ignoscendum sit, si quis pro damno vitando laborat. Idque eo minus dubii habet, quando compromisso iudicis accessit confirmatio aut iurisjurandi religio; uti enim priori casu, quicquid iudice permittente & approbante sit, iuste factum praesumitur: ita posteriori, nullitas, si quæ fortè subest, facile per iuramentum purgatur. *conf. l. f. S. f. C. d. Temp. Appel. l. f. S. f. C. d. Priv. Schol. BRUNN. P. C. c. l. n. 18. Idem ad l. 51. ff. d. Recept. formulam processus conventionalis exhibet. Nec minus illustre est exemplum processus compromissorialis, quo controversia de jure Wildfangiatus disceptata & definita fuit, ex quo notari meretur, ita definita fuisse terminorum fatalia, ut intra octo & septuaginta dies concludendum in causa fuerit, v. *formul. compromiss. §. 2. in actis compromiss.**

§. X.

Fiunt compromissa vel de solo processu abbreviando, vel insimul commissarius petitur à principe, quod cum primis ad lites abbreviandas conducere experientia testatur. Semper tamen caveant compromittentes, ut in iis passibus, quibus à communi ordine receditur, pacti formula caute & specificè concipiatur. Etenim licet compromissum semper *Cautela in* litis contrahendæ causa initum præsumatur *l. 37. ff. d. Recept. compromittendo obser-* strictæ tamen illud est interpretationis, in primis si à communi *vanda.* jure recedit, & uti omninò normam præbet agendi, ubi certum est *l. 32. §. 15. ff. d. recept.* ita in casibus non expressis res redit ad provisionem legis. *a. c. 13. X. d. v. & P. I. D.* In primis non credat sufficere compromittens generales renunciationum clausulas. Renunciatio ad non expressa non extenditur

cur MEV. *P. I. d. 99. & P. II. d. 64.* inprimis quando magnum inde nascitur præjudicium *l. 27. §. 4. ff. d. pat.* Et hinc in constituendis arbitris clausula de non improbando laudo ex *l. 27. §. 2. ff. de recept.* vel de non admittenda reductione *l. 76. ff. Pro Soc.* frequentantur. conf. *præjud.* apud Dn. de BERG. E.D.F. *P. II. p. 606.* Pertinet huc quæstio, num in foro Sax. committi liceat, ne ore tenus, von Mund quis in die Feder quod per *Cons. I. P. I.* generaliter sancitam, procedatur, ventilata à MOLLERO *ad di. Const.* & negativè decisa; certè si ad finem legis respicere placet, rectè Scriptorum prolixitas, subtilitates inanes ex incertitudine juris ortæ, hæ ipsa dispositione prohibentur, adeo, ut illam publici boni cura videatur Serenissimo Legislatore suppeditasse. Sed, his non obstantibus, contrarium tuentur CARPZ. *ad d. Const. d. 5.* BERLICH. *P. I. Conc. 13. n. 23.* ZIGLER. *ad O. P. S. t. 10. p. 70.* si semper præsto essent causarum Patroni in loco judicii, & in judiciis inferioribus, inprimis curiis dominicalibus nobilium, quovis tempore copia judicis haberetur, fortè aliter sentiissent Jcti allegati. Rebus ergo sic stantibus talem compromissi formulam tolerandam potius quam approbandam censeo.

§. XI.

Per rescriptum Principis.

Principem per modum dispensationis imperare posse, ut causa sua natura ordinaria processu summario discutatur, non dubitandum est. conf. STRYK. *in Disp. de Judic. Princ. juxta solam facti verit.* Idque quo minus faciat Princeps, nihil omnino obstare deprehendes, si modo sine præconcepta opinione de potestate & officio imperantis judicaveris. Pertinet enim ad officium Principis, summa providere cura, ne obsit civium fortunis litigandi pruritus. Et si, teste MEVIO *P. I. d. 224.* dantur casus, quibus emergentibus absolute imperari potest amicabilem compositio; si rectè asseritur, principale judicium ad solen-

quorum injuria defenditur.

solennia inferiorum non teneri; si læsum ob neglecta fatalia restituere in integrum sola æquitatis ratione motus Princeps potest, procuratore non excusso, v. cit. *Disp. §. 13.* BARTH. *Hodeg. for. p. 99.* MEV. *P. V. Dec. 207.* quid ni annuendum censeamus ejus precibus, qui non refugit judicis cognitionem, qui non contra jus fasque nititur, sed breviorẽ saltim viam & litis exoptat compendium. Nec Principem ita rescribendo lædere jus alteri quæsitum puto, qui se in qualitate causæ ordinaria fundat, & pro admittendo processu ordinario pugnat. Quodsi enim in summario procedit sententia ex sufficiente causæ inquisitione, nullum interesse allegare poterit adversarius, nisi fortè ex mora lucrum, ex lapsu tot fatalium iniquitatis præsidium speret. v. BRUNNEM. *Proc. Civ. c. 1. n. 28.* Et quid aliud est, illud fugere, reis proprium, nisi malæ causæ indicium, quod apprimè tuentur rixæ de formalibus processus. Finis judiciorum est *suum cuique*; quacunque via ad hanc metam tendas, nihil interest, modo illam assequaris. Hinc laudanda dispositio Elect. Sax. *Christ. II. in Res. Grav. d. a. 1609. t. von Justizsachen. §. Obwohl ersilich.* & hic omnino inferenda: *Dass unsere Cantler und Rätthe jedesmahl es dahin richten sollen/ auff daß alle vergebliche Geldspilierungen/ Weitsläufftigkeiten und Circuitus verhütet/ und so viel möglich / sola facti veritate inspecta, procediret/ und denen unter den Partheyen entstandenen Irrungen schleunig durch rechtmäßige Decreta abgeholfen werde. Dantur vero tres casus, quibus ex speciali Principis gratia fundatur iudicium summarium. Primus est, quando causa in supremo Principis auditorio, sola facti veritate inspecta, deciditur, sive in prima, sive in secunda instantia, sive causam ex justa causa avocaverit l. 58. ff. d. Jud. l. 56. X. d. Appell. MEV. P. II. d. 134.* Secundus casus obvenit, quando

*Hac rescri-
ptatribus
potissimum
casibus emanant.*

C

Princeps

Princeps ordinario judici de causa simplici via pertractanda rescribit. Tertius demum contingit, ubi controversia sub clausula de plano & simplici solet committi delegato vel proprio motu, vel ad instantiam litigantium.

§. XII.

Recensentur species processus summarii ex legibus Saxonis. Jam ad ipsas diversas species processus summarii explicandas propero, earum recensione sequentibus lumen allaturus. In genere dividi potest in eum, qui solo usu & arbitrio iudicis, plerumque ad formam ordinarii, nititur, summarius in specie apud Saxones appellatus, & illum, qui speciali lege introductus & definitus, cujus species habet BERG. *Oecon. Jur. p. 1161.* In omnibus causis summariiis, ubi deficit lex præscripta singularem processus rationem formans, res redit ad arbitrium, sive in specie talem. Confr. BARTH. *Hodeg. forens. c. 2. §. 2.* Ab hoc verò processu summario discernendæ extrajudiciales causarum cognitiones, quas sæpe superiora tribunalia, sub clausula conficiendæ relationis, committunt ex officio, ubi ob circumstantiarum qualitatem, antequam decernatur processus, plenius instrui volunt. Criminalis summarius dicitur I.) *inquisitorius*, ut distinguatur, ab *accusatorio & bannitorio*. Pontificio juri maximè natales debet. *v. c. 21. & 24. X. d. Accus.* moribusque in primis Saxonum informat. *v. Ord. Pol. d. a. 1612. v. von Justitz & Sacken. CARPZ. Pr. Cr. p. 3. q. 107.* In generale & ordinarium remedium abiit hic processus, adeo, ut in foro criminali Saxonie non amplius frequentetur fiscalis officium, secus ac alibi, ubi, finita inquisitione generali, contra reum iudiciis gravatum fiscalis excitatur. Pro ejus justitia propugnat BRUNNEM. *de Proc. Inquis. c. 1.* Speciali scripto eundem secundum, praxin Saxoniam, explicavit CARPZ. Saxonum Papinianus. conf. BARTH. *Hodeg. forens. c. ult. §. 3.* Totus eo redit, ut Judex de veritate delicti, ejus-

Recensentur species processus summarii ex legibus Saxonis.

P. S. Dividi potest in arbitrium & definitum

Summarius I. inquisitorius.

eius origo.

ejusdemve autore per generalem inquisitionem factus certior, in speciali pro convincendo & condemnando reo laboret, permissa tamen defensione. In eo maxime differt ab accusatorio, quod desit accusator, libellus, litis contestatio, & probatio a liter ac in ordinario perficiatur; exulet apparatus fatalium legalium, nec, nisi ob nullitates, admittantur appellationes, quæ tamen supplicationes potius, quam strictè dictæ appellationes sunt. v. CARRZ. *Prax. Crim. p. 3. q. 139.* II. Succedit processus, quem in causis injuriarum, *Mand. de Duellis d. 1. 1706.* & 1712. §. 25. Rex Poloniæ & Elector Saxoniz Potentissimus observandum statuit, & communiter *denunciatorius* audit, quem mores ad delicta leviora jam ab antiquo jam dum admiserunt, sub nomine des Rügen *Processeß* nec iis ignoratur, qui ex notitia status antiquioris Germaniz norunt, certis olim temporibus ejus generis judicia ruralia celebrata fuisse, & adhuc passim, ut in Holsatia & Saxonia Ducali, frequentari. v. FRITSCH. *de Statu Pagor.* Differt ab inquisitorio *) *ratione materiæ*; ille ad graviora, hic ad leviora delicta comparatus est, ß) *probationis*, ille admittit torturam, hic minus, γ) *præjudicii*, ille famam magis lædit, quam hic; in illo nemo ex contumacia condemnatur ad effectum pœnæ corpus affligentis, bene tamen in hoc, ubi ad primum terminum, sub pœna confessi & convicti, concessio unius saltem quaterdenæ spatii, citatur denunciatus, nec læso aliter, quam deprecatione aut palinodia, succurritur.

§. XIII.

Civilis Processus est vel petitorius, quo de ipsa re ejusque jure disceptatur, vel possessorius, qui jus ex facto possessionis ortum persequitur l. 14. §. f. ff. d. *Exc. rei jud.* Possessorium licet ratione petitorii semper summum sit, in summum tamen & summarissimum solet dividi v. MIND. *de in summa. ter d. c. 13.* MEV. *P. II. d. 236.* Variè hæc divisio nullo non *Processus civilis petitorius vel possess. divis. possess. in in summa. riu & summarissim.*

C 2

tempore

tempore impugnata, confundentibus quibusdam summarium cum petitorio. SCHILT. XIII. §. 11. Sed, licet ea expressa legistatione non nitatur, nititur tamen praxi generaliter recepta, & rationibus non omnino contemnendis. v. STRYK. *de decret. interminis*. Uti enim possessio, de qua litigatur, vel antiquior est vel novissima, ita de illa in sumario agitur, sic quidem ut in simul de possessionis quantitate & qualitate, ut loquitur BERG. *El. Proc. Poss.* §. 2. cognoscatur; de hac autem in summarissimo, non tamen aliter quam in casu retinendæ possessionis. SCHILT. XIII. §. 12. MEV. *P. III. d. 91. O. C. P. II. §. 21.* licet contrarium asserat CARPZ. *l. 1. R. 9.* In hoc summarissimo Saxonum Curia Provinciales speciale procedendi rationem agnoscunt, quam III.) *inhibitivum processum* nuncupant, à CARPZOVIO singulari disputatione explicatum. Non tamen ad solam possessionis causam hic processus pertinet; locum quoque suum tuetur in aliis casibus, quos inhibitivos dicunt, ut contraventionem contra sententiam aut transactionem, spolio, injusta incarceratione. Ad criminalia verò ineptè applicatur; Curia enim provinciales nulla gaudent jurisdictione in criminalibus. Peperit hunc processum usus & observantia, ad imitationem Interdictorum; approbavit vero eundem *Ord. Pol. d. a. 1612. tit. von Justitz Sachen. §. 9.* Ejusdem substantiales partes sunt *a)* supplicatorius libellus, quo allegatur possessio, & à parte rei turbatio, *β)* turbationis allegatæ demonstratio, *γ)* monitorium, quo turbans vel desistere gravando, vel jus suum suæque possessionis allegare tenetur, *δ)* inhibitio ipsa, quæ præceptum judiciale denotat, quo vis turbativa sub certa pœna, annexa tamen clausula justificatoria, & termino ad docendam partitionem præfixo, interdicitur. *ε)* Demum in termino, ulterius causæ meritis inspectis, inhibitio vel cassatur vel confirmatur, vel in vim simplicis citationis resolvitur.

III. inhibi-
tivus.

quando lo-
cum habeat

ejus origo.

partes ejus-
dem.

solvitur. Uti hoc possessorium modo procedendi differt ab ordinarii processu regulis, processu à mandato & executione incipiente, ita non nisi præparatorium est, inprimis summarium, quod ne quidem possessionis causam penitus determinat, sed tantum, quis pendente lite possidere, quis actoris, quis rei loco esse debeat, ut loquitur MEV. P. III. d. 139. determinat. Ceterum in inferioribus judiciis Saxonice causa possessionis processu summario in specie tali ventilatur, ita tamen, ut, ubi periculum in mora, locus quoque detur præcepto potestati.

hoc iudicium
est mere
præparatorium.

§. XIV.

Inter processus petitorios ad summarios spectant ii qui documentis liquidis nituntur, & primo quidem loco *IV. Executivus*, cuius fundamentum sistit axioma: executionem liquidam non esse suspendendam per exceptionem illiquidam, explicatam à MEV. P. III. d. 226, idque tam quoad jus actoris, quam rei ratione exceptionum. Executivi, quo Saxones utuntur, processus rationes specialius definit *O. Pol. d. a. 1555. z. von verfertigtem Brieff und Siegel. O. Pol. d. a. 1612. tit. von Justiz Sachten. §. 10.* Differt ab actione rei iudicata, de qua SCHILT. Ex. 46. aut modo impetrandi executionem *O. P. S. t. 39.* & ab eo casu, quo ex judiciali debitoris confessione aut transactione secundum *§. 2. Ref. Grav. d. a. 1661. r. von Justiz Sachten* per mandata de solvendo, aut stylo patrii fori, monitoria in se-to immisionis termino, agitur. Sunt qui e jusdem Origines ex *l. f. C. de Edict. Div. Hadr. l. II. C. Dep. repetunt*, v. COLERVS de Proc. Executivo. Sed eundem rectius moribus Saxonum deberi puto, cum jure communi & Imperii, non, nisi adjecto obligationi pacto executivo, aut clausula, mit oder ohne Recht/ procedi possit executivè, quo casu etiam mandatis S. C. locus datur. *v. R. l. d. a. 1600. §. 31.*

*ejus sub-
stantia.*

§ 32. Documento guarandigiato nititur Executivus Saxonum processus, cujus recognitionem vel diffessionem petit actor, nec exceptiones, nisi eodem probandi modo aut rei confessione liquidæ, admittuntur. vid. *Dec. Elect. Sax. 2.* Documenti guarandigiati requisita, præter ea quæ omnibus communia sunt, eo redeunt, ut debitor vel vere vel repræsentative in eodem sit nominatus. Dn. de BERG. *E. P. Ex. §. 9.* Cæterum nec ex lege, nec præsumptione, nec solo iudicis attestato agi potest executive, ad effectum excludendarum exceptionum in altiori consistentium. Ea documentorum ratio si non adfit V. alius procedendi modus summarius per §. 8. *Res. Grav. t. 2. d. a. 1661.* introductus est, ita à priori distinctus, quod reo concedatur reprobatio per testes aut iurisjurandi delationem facienda. Explicavit hujus processus momenta singularia HORNIVS, J. C. Witteb. speciali dissertatione. Sic hos processu agit, qui ex instrumento hypothecæ contra tertium possessorem, in eodem non nominatum, experitur. Idem de mercatore ex libro mercatorio juramento confirmato, aut possessore possessionem ex attestato judiciali investituræ probante, dicendum. v. cit. *Disp. §. 16. & 24.* Illust. MENCKENIUS, J. C. Lips. *Disp. 1. ad P. S. §. 41.* Executivus operatur executionem vel *in res* vel *in personam*, hincque nova dependet species executivi Processus, VI. *Cambialis*, variis mandatis & edictis in Saxonia stabilitus, v. *Chur. Sächs. sisch Marckts Rescript. d. 21. Jul. 1660. R. J. N. §. 197.* Instituitur ex literis Cambialibus vel per simplicem actionem vel impetrato rescripto arrestatorio, & maximam partem cum executivo convenit, si executionem in personam, & quædam circa exceptiones singularia, de quibus Dn. de BERG. *in Disp. de Except. non numerat. pec. contra camb. excipias*; contra hæreses vero locum non habet, sed solus executivus. Id. *E. D. F. p. 135. v. Ord. Camb. Lips. §. 4.* moribus potius, quam ullo legali argumento v. *Ord. Camb. Magd. a. 4.* §. XV.

*V. Sum-
marius ex §.
8. Res. Grav.*

*VI. Cam-
bialis.*

*Differt ab
executivo.*

§. XV.

Executivo affinis est VII. processus arresti, ad effectum VII. Arresti consequendi pignoris judicialis *O. P. S. t.* 48. & 51. v. *CARPZ. refertorism.* *P. C. t.* 21. Moribus sine dubio Saxonice ille originem debet, tum quoad effectum pignoratitium, tum quoad jus prelacionis *ejus origo,* ex illo ortum, cum arrestum juris communis saltim ad detentionem, donec solutum, aut solutionem citius extorquendam tendat. *Recess. Imper. d. anno 1570. §. 84. d. a. 1594. §. 80.* *Eiusdem formalia.* *MEV. P. I. d. 240.* Totus processus arresti ad tria momenta refertur, α) impetrationem β) prosecutionem, γ) justificationem. Non impetratur, nisi credito summariter probato. *Ord. Torgav. d. a. 1583. t. von Dresden/ v. MEV. P. III. d. 315.* itemque lapsu bonorum à parte debitoris, alias & contra judicem & impetrandem injuriarum agere licet. Tempus quoque petendi observandum; licet enim arrestum peti quocunque tempore possit, per rationes, quas explicat *CARPZ. P. I. C. t. 21. a. 3.* certum tamen est, arresto bona mercatorum tempore nundinali affici non posse, & hinc dubitatum diversaque pronunciatum in Dicasteriis Saxonice, num tempore nundinali generale arrestum in bona mercatoris Lipsiæ fallentis à Regim. Elect. decretum valeat v. *Dn. de BERG. sup. E. D. F. P. I. p. 635. & P. II. p. 2076.* Impetratum arrestum debitori denunciandum sub pœna nullitatis, & binis vicibus ab una quaterdena in aliam renovandum, adjecto ultima vice libello arrestatorio, quod arresti prosecutionem dicimus. Hoc renovationis fatale semper sub pœna deserti arresti tam strictè observandum, ut omnis planè reproberetur anticipatio, singulari prorsus rigoris forensis exemplo *O. P. S. t. 51. §. 15.* Justificatio fit, quando tam formalia arresti observata, quam ipsum debitum pleniùs demonstrantur, quod ea processus specie perficitur, quam debiti qualitas postulat. His jungendus venit VIII. *IX. Mercatorium.* Processus Mercatorius Curie Lipsiæ ad modum ordinarii definitus,

tus,

tus, rejectis tamen superfluis & fatalibus longioribus amputatis per specialem ordinationem d. a. 1682. descriptus, cujus singularia commodo loco inferam.

§. XVI.

Quid de
concurſu di-
cendum.

Non incongruè hic disquiritur, an Concurſus Creditorum ad ſummarios proceſſus pertineat? à multis id affirmari videas. Cum alias, inquit MEV. P. IV. d. 86. n. 1, ad officium judicis pertineat litium abbreviatio, tum ei in concurſu creditorum eo magis ſtudendum, quo eorum prolixitas & intricatio pernicioſior; idem P. I. d. 210. n. 12. hæc autoritate Ord. Tribun. Wiſn. P. 3. t. 3. §. 7. confirmat; hinc quoque judicem in concurſu multa poſſe facere ex officio ſtatuit, cum alias in ordinario non niſi imploratus decernat, eumque proprio motu citationes perficere. P. IV. d. 145. curatorem bonorum conſtituere. P. III. d. 1. & 223. concludit. Si unquam litium diuturnitas deploranda, eſt illa certè in concurſibus creditorum dolenda, quos hominum ætatem sæpe ſuperare videas. Non repetam hic incommoda fori Saxonici, quæ explicavit GEORG. BEIERUS, in *Diſp. de quibusdam incommodis Concurſ. Sax.* Omnem enim premere videntur Germaniam; id potius notandum duco, proceſſum concurſus creditorum eſſe judicium univerſale tam ratione *materiæ*, cum plurium actionum comprehendat ſeriem, quam ratione *formæ*, cum ita comparatus ſit, ut totam illam actionum juriumque ſeriem apte dirigat & connectat, eo modo, ut conſtituto liquido, deductisque prioritatis juribus, ad diſtractionem bonorum & cujuſvis ſatisfactionem deveniatur. Distinguendum ergo inter proceſſum concurſus generalem, & cujuſvis crediti probationem & deductionem ſpecialem; illum plane ſingularem eſſe & ex natura materiæ orrum; hanc ea proceſſus ſpecie perficiendam

ciendam puto, quam cujusvis creditoris jus requirit. Illustr. BERGERUS concursum dixit processum irregularem, qua voce, nisi me omnia fallunt, dicere voluit processum concursus neque ad ordinarium neque summarium esse referendum v. *Oecon. Juris p. m.* 1181. Quare & nos ejus rationem in præsentiarum habendam non esse putamus.

§. XVII.

Quod ad provocatorium, tum ex *l. 28. ff. d. fidejuss.* tum *Quid de l. 5. C. d. ingen. manumif.* attinet, vel inde patet, eum summa-
 rium esse, quia est præparatorius ad aliud respiciens, actionem *Provocato- rio Processu*
 scilicet principalem, & nuda officii judicialis imploratione per *sentendum.*
 fitur, v. GAIL. *L. Ob. 9.* BLUM. *Proc. Camer. tit. 36. §. 18.*
 BARTH. *Hodeg. for. 49.* Utriusque remedii originem, diffe-
 rentias, modum iisdem utendi, tam quoad forum commune
 quam Saxonicum, solide explicat Dn. de BERG. *in Ele& Proc.*
Provoc. Constituere has provocaciones peculiare iudicium, *constituit*
 nec nuda esse media actionem principalem in iudicium dedu- *separatur*
 cendi, vel inde patet, quia plane singularis & à principa- *iudicium.*
 li diversa in utroque remedio petendi ratio adest. Mo-
 dus, per provocacionem agendi, licet à quibusdam toties *Quando lo-*
 locum habere afferatur, quoties interest alterius famam *cum habe-*
 aut jura competentia defendere, falsa tamen est regula, *ant provo-*
 si universaliter assumatur. Nam, ut taceam, hæc remedia *caciones.*
 tanquam extraordinaria cessare, si ordinaria sufficiant, id cer-
 tum etiam, dari casus, ubi illa plane respuit forum Saxonicum;
 e. g. in causis injuriarum; licet enim, teste RIV. *t. 1. En. 27.* olim
 injurias quoque eodem remedio vindicare licuerit, in primis
 si imputationem facti aut causam debendi continebant, & quo-
 que actionem injuriarum hac instituta provocacione non ex-
 tinguui statuatur: hodie tamen aliud dicendum, postquam, per

D

Mandatum

Mandatum de duellis, omnes olim conſuetæ actiones pro vindicandis injuriis abrogatæ ſunt. Porro ceſſat, quando non poſſidens poſſidentem provocare vult, v. BERG. *cit. l. §. 15.* de quo tamen multæ ad ſunt dubitandi rationes; ut & in criminalibus pro avertenda inquisitione, CARPZ. *P. II. d. 182.* Unde conſtat, ſæpe poſſe contingere, ut, per diſputationem de admittenda provocacione, ſatis longo ſeſe ſpatio à principali diſtinguat provocatorium judicium. Proceſſus verò provocatorii ſingularia, quibus ſe ſe ſatis ab ordinario diſtinguit, & ſpeciale judicium conſtituere re ipſa prodit, maxime e redeunt *) quod tam in foro provocantis quam provocati inſtitui poſſit. MEV. *P. III. d. 212.* CARPZ. *P. III. d. 213.* β) quod anticipari debeat diffamacionis demonſtratio. O. P. S. *et. i. in f. O. C. P. II. t. 25. R. J. Nov. §. 79. 9)* nec hæc fieri poſſit per jurisjurandi delationem v. MEV. *P. III. d. 399.* quia lex Saxonica ſupra allegata requirit probationem ante citationis emiſſionem factam; δ) quod, licet ſummaria diffamacionis probatione jam facta, tamen plenior requiratur, quando diffamacionem negaverit provocatus ad effectum imponendi ſilentii. v. RIV. *En. 21. p. 20.* Et ulterius *) uti in diffamantis arbitrio poſitum, coram quo iudice velit principali actione experiri. MEV. *P. III. d. 212.* ita ξ) inde conſequitur citationem in iudicio provocatorio non operari præventionem, quod tamen ſaltim in provocacione ad agendum, non ad ceptam ſemel litem peragendam, locum habet. v. LYNCK. *L. I. d. 365.*

§. XVIII

*Differentia utriusque processus *) generales* His præmiſſis jam ulterius ad ipſas utriusque iudicii progredimur differentias, quas ordinis cauſa in *generales & ſpeciales* dividimus. Uti proceſſus variis actibus inſtantiſque conſtat, per quos, ceu gradus, ad ſententiam & litis finem decurrimus, ita actus hi ſolent dividi, vel *ratione ordinis*, in *preparatorios*

paratorios, iudicium constituentes & sublequentes, vel, à forma in substantiales & solennes, seu formales. Rem tyronibus fori notam narro, sed sat istam involutam. Posterior divisio huc pertinet. Illorum fundamentum jus naturæ, horum jus positivum processum formans, & specialius determinans statuunt. Illos sufficere ad summarium processum, hos in ordinario necessarios putant, dum in illo quod deest, iudicem vi nobilis officii supplere, in hoc mercenarium saltim ejus officium, regulis præscriptis alligatum, versari ajunt. In summario ergo processu aut omnia formalia deesse aut omnia solo iudicis arbitrio niti crederes, quæ modum actus substantiales exercendi & determinandi concernunt, quod quam paradoxum sit ex dicendis constabit. Si praxin consulas, hanc doctrinam multis Dicasteriorum controversiis & mutuis contradictionibus ansam dedisse deprehendes, Etenim solo naturali jure hac in re tuto fidere nequit ille, qui juri dicendo præst. Jus illud, præter generales regulas finem iudiciorum describentes, nihil determinat, eoque ipso ejus insufficientia statim proditur. Porro, si ad specialia quædam se submisit ratiocinatio, illud mera prudentiæ universalis applicatio ad forum dici debet, consilia potius quam leges suppeditans. Sed non novum est, multa ad jus naturæ referri, quæ planè positivi juris sunt, quod exemplo appellationis probat L. B. de LYNCKER d. Grav. Extraj. p. 16. Illustr. BERGERUS in E. P. Matrimon. §. 2. inquit, in Processu matrimoniali requiri citationem, responsonem, probationem, tanquam processus substantiales, ut loquuntur, abus, addita ratione, quia in causa matrimoniali locus tumultuariæ cognitioni non fit. Sed, quod pace tanti Viri dico, hæc & in tumultuario processu, (quo quid dicatur nescio) necessario requiruntur, cum nulla, nisi audito reo & intentione actoris probata ferenda sit sententia.

*hinc dicunt
in summa-
rio sola sub-
stantialia
juris nature
observari.*

*Sed in ade-
quata est
hac doctri-
na.*

*Quod ex-
emplo pro-
batnr.*

D 2

Pergit

Pergit Illustr. J. C. tus autoritate CARPZOVII l. 3. d. 28. nec o-
mittenda interrogatoria & brevem probationis disputationem,
monetque hac in parte caute legendum esse Carpzovium, cum
ea ad solennia processus pertineant. Cum vero interrogato-
ria modus defensionis sint, idque sæpe commodi adferant, ut
reus supersedere possit reprobatione, atque adeo ad litem ab-
breviandam faciant; non video, cur ea penitus exulare debe-
ant à processu summario; imo toties necessaria reputo, quo-
ties actor probationem per articulos & depositionem testium
faciendam elegit. Cæterum pergit Dn. de BERG quo ad
responsionem, simplicem & liti contestationi oppositam suf-
ficere, claram tamen perspicuam & disinctam. Certe, cum
facti narratio caput libelli sit, non potest iudex nosse & caute
distinguere, de quo puncto injungenda sit probatio, nisi ad sin-
gula narrataclare & distinctè fuerit responsum. Talem re i-
psa à liti contestatione ordinaria, per Saxonicas leges descripta,
non nisi sono & formula forte differre omnes norunt, qui acta
perlustrarunt, & generalem plane prohibitam norunt. P. l.
Const. 10.

§. XIX.

*Substantia-
lia recen-
sentur.*

*Hæc tamen
non suffici-
unt.
Probatur
exemplis.*

Quod si ergo calculum ritè subduxeris, verum quidè est, peti-
tionem, responsionem, citationem, probationem, sententiam, exe-
cutionem partes processus necessarias, ex dictamine sanæ ratio-
nis fluentes constituere, sicubi sua fides, sanctimonia, auto-
ritas constare debet iudiciis; sed uti dantur casus, in quibus ne
horum quidem requisitorum absoluta necessitas apparet, ita
nimis inadæquatè dicitur, his solis, quæ recensui, absolutè & si-
ne determinatione suppositis, naturam hujus processus absolvi,
nisi iudicem omni vinculo liberare, & cerebrinæ advocato-
rum æquitati frenum laxare velis. Pergendum potius in ra-
tiosinando & suppositis prudentiæ judicariæ regulis, in quo-
vis

vis actu specialior definitio tentanda. Sic enim patecet, eodem ratiocinii nexu sequi, quod congrua & juri factove attemperata petitio, sufficiens ad convincendum probatio, citatio, terminum si non longum sufficientem tamen ad deliberandum, continens requirantur. Quis negaverit ad substantiam processus pertinere, ut contumaces certo modo coercantur; BRUNNEM. P. C. c. 4. suadet id prudentia, urget praxis, jubet metus, ne à malitiosis eludatur judicis autoritas, ad suum cuique tribuendum stabilita. Num putes, stilum hoc in casu in foro Saxonum usitatum, ut sub pena confessi & convicti reus citetur à judice, si petierit actor, negligi posse in summariis, ex ea ratione, quia ejusmodi stilus pœnave ad formalia spectat, cum in processu summario sufficiat observare sola substantialia. Falleris omnino. Potius duo inde nota 1.) *sententia nullum esse posse processum sine aliqua actuum substantiali* nostræ expo-
2.) *infitas differentias* nitur.
utriusque processus ex errore hoc fingi posse, quæ tamen in praxi planè ignorantur. Intrepide ergo assero, insufficientem esse doctrinam, quæ sola processus substantialia à jure naturæ suppeditata ad constituendam differentiam specificam processus summarii sufficere tradit.

§. XX.

Ex dictis equidem facile judicari potest de usu formalium in processu summario; juvat tamen pauca ad illustrandam materiam facientia subicere. Veniunt hoc nomine *actus illi, actuumque perficiendorum modus, quibus substantia* Quid sine
rialia processus eorumque applicatio varie determinatur vel formalia.
augetur, introducti tam ad necessitatem quam commoditatem
judiciorum. Differunt ergo formalia à stilo Curie, uti vocant, quippe quo in proprio & strictiore significato, modus loquendi & scribendi in judiciis receptus exprimitur, cujus

D 3

inprimis

in primis tenaces sunt Saxones. Non disquiram hoc loco, num totus ille formalium apparatus regulis prudentiæ semper ex asse respondeat. Constat, multa Germanorum Judicis ex praxi juris peregrini olim esse obtrusa, multumque inde auctas fori solemnitates, quæ hodie, utpote lege, consuetudine, statuto firmata, pro indubiis administrandæ justitiæ administrandis ex hypothefibus semel receptis, habentur. Ferenda hæc incommoda, donec adferatur fortior medela, & interim pro regula tenendum, hæc formalia sua semper ratione niti, qua non perspecta, non nisi perperâ de iis judicamus. Quare cum supra jam nota verim, præcipuam utriusque processus differentiâ in eo consistere, quod quædam in summario formalia à lege vel consuetudine aliter quam in ordinario definita aut iudicis arbitrio relicta sint; nostri in subsequentiis erit officii, id, quod principii loco posuimus, per casus singulares illustrare. Utque hoc eo fiat solidius, formalia processus duplicis generis esse notamus, alia *generalia & perpetua*, adeo ut in quovis processu locum tueantur, nec circa illa iudici quicquam liceat, ut fatale rei iudicatur, & interponendæ appellatiõnis; alia *mutabilia & iudicis arbitrio non prorsus exempta*, quod fatale probationis in processu summario fori Saxonici probat RIV. t. 20. En. 6. Quemadmodum vero, quæ ad quodvis formalium genus pertineant, ex legibus processualibus & usu dijudicandum est; ita facile patet, in summario iudicio prioris generis formalia tamdiu observanda, donec probetur vel legalis vel usualis eorundem mutatio.

Hæc duplicis sunt generis.

§. XXI.

Dicunt quoque in summario

Inter generales utriusque iudicii differentias alteram suppeditat vulgare axioma, quo iudicem in summaris causis

sis magis quam ordinatis ex officio procedere statuunt. vid. *judicem*
 BOEHM. *Jur. Eccles. L. I. t. 32. §. 15.* Denotat *magis ex of-*
 ficium omnem obligationem, quæ judici, vi muneris *ficio nobili*
 incumbit. Differt officium *procedere.* judicis ab ejusdem arbitrio, ut
 pote quo facultatem *Quid sit ju-* judici à legibus indultam exprimimus, *dicis officii.*
 qua potest quidem aliquid facere, sed non præcisè tenetur
l. 40. ff. d. Jud. l. 8. ff. d. off. Præs. BERG. El. Disp. For. p. 969.
 MARTINI *ad O. P. S. t. 35. §. 3. n. 14.* Solet etiam hac voce
 non infrequenter statuendi jus designari, secundum regulam,
 qua, deficiente lege res ad *judicis arbitrium* redire dicitur, ita
 ut & necessitatem involvat. TEXTOR. *Disp. de Arbit. Jud.*
 Officium *aliud adstrictius* seu mercenarium, aliud *liberius,*
 seu *nobile* dicunt. Illud supponit actionem in jure
 proditam, ejusque sequitur naturam; hoc, nulla prodita actio-
 ne, solam æquitatem in judicando spectat. Orta distinctio
 ex antiqui juris formularii reliquiis, ubi ex mero *judicis offi-*
 cio proficisci dicebatur, quicquid non ex actionis formula pro-
 veniebat. Hinc tantundem in bonæ fidei *judiciis officium* ju-
 dicis valere dicitur, quantum in stipulatione nominatim ejus
 rei facta interrogatio *l. 7. ff. d. Neg. Gest.* Et hoc sensu hodie
 judex ex officio in summariis causis *judicat,* quando non spe-
 cialis actio, sed vicarium actionum remedium, imploratio, pro-
 cessum fundat. Sed quia processus summaris etiam in pluri-
 bus casibus obtinet, in quibus non desunt actiones civili jure
 proditæ, ulterius inquirendum venit, *an in iisdem quoque ju-*
 dex favore *summaricatis plus possit ex officio nobili quam in*
ordinario? Hic paucis excutiendum, quæ sint effectus officii
 nobilis ex usu nostri fori. Scilicet, utitur *judex nobili officio*
 vel *supplendo, l. un. C. ut qua desint Adv. vel proprio motu inqui-*
 rendo, in causis bonum publicum concernentibus, vel *processum*

Nobilia sen-
tentia expe-
nitur.

11018

non imploratus dirigendo, & malitiā aut negligentiam litigantium coercendo. Etenim, ut de posteriori & priore effectu loquar, actione semel mota & iudicio constituto, in quavis processus specie providere debet iudex, ut iusto ordine omnia procedant & abusus tollatur. Hinc actionem non fundatam MEV. p. I. d. 42. aut libellum notorie ineptum p. I. Const. 2. aut litis contestationem obscuram aut generalem O. P. S. 7. 16. rejicit, inanes exceptiones negligit, MEV. P. 2. d. 26. STRYK. *Disp. de rejeçt. ab actis c. 3.* irrelevantem probationem improbat, l. 20. C. d. prob. nimiam testium multitudinem refrenat c. 20. X. de Test. Supplet quoque, tam quæ sunt juris communis quam quæ facti, si de illis ex actis constet. ZIGL. *Di. cast. Concl. 34.* Inde colligendum, mota semel lite officium iudicis æquo gradu ad utrumque processum pertinere, cum summa & generalis officii judicialis lex sit, lites diminuere. l. 21. ff. *de reb. Cred. R. I. N. §. 34.*

§. XXII.

Ⓢ) *Differen- Incipit iudicium, à parte iudicis, supplicatione, libelli obla-
tia speciales. tione, citatione, Clem. 2. ut lit. pendent. c. 20. X. d. O. & P.
I. D. à parte litigantium litis contestatione l. 1. C. d. L. C. Sup-
plicatione provocatur iudicis officium, cum in civilibus re-
y) *rat. sup- gulariter illud non nisi imploratus impertiatur l. 4. §. 8. ff.
plicationis. d. Dom. inf. Hinc toties eadem opus non est, quoties in causis
summaris iudex etiam non imploratus partes suas interponit,
quod fit, sicubi publicæ utilitatis ratio ipsum excitat. Pertin-
ent huc causæ pupillorum, qui in publica reipublicæ tutela
esse dicuntur l. 2. §. 1. ff. ne de stat. defunct. De alimentariis
causis v. l. 89. ff. ad L. F. Huc quoque à quibusdam trahun-
tur matrimonialia, per tradita MEV. p. VI. d. 61. Pertinent & huc
verba, O. C. p. 2. 7. 21. §. 3. *Auff Anruffen der Partheyen/ oder*
der**

der für sich selbst ex officio die possession zu sequestriren.
 Qui libellum in summario processu exulare ajunt, inter so- ^{2. rat. libelli.}
 lennem & minus solennem distingunt; per istum si intelligi-
 tur articularus, aut inanis formularum strepitus, res satis e-
 videns est v. R. I. N. §. 34. P. I. Coroll. 9. si non, nullum divisio-
 nis fundamentum video, cum in quocunque libello, prater fa-
 cti narrationem & petitum institutz actionis naturz conforme,
 nihil substantialiter requiratur. Alii qualemcunque petitio-
 nem libelli locum tueri in summariis dicunt, re ipsa obscurum
 per aque obscurum exprimentes. Quis enim utriusque diffe-
 rentiam hucusque ostendit, cum certum sit, hodie in concipien-
 dis libellis superflua negligi, nec ignorantia & superstitio Ad-
 vocatorum jus facit. Quod si forte dicas, in libello summa-
 rio ineptitudines facilius admitti, nego illud atque pernego.
 Cum enim libellus sit basis totius processus, nec summarius
 processus confusionem, sed cognitionem celeriozem, intendat,
 sequitur, quod eadem ratio in utroque processu militet pro re-
 jiciendis ineptis petitionibus. Interim arbitrabitur iudex, num
 vitia libellorum tolerari possint. Satis enim durum est, totum
 processum ob vitium inepti libelli, nimis sero deprehensum,
 subvertere. Ad dictorum illustrationem v. RIV. t. 5. En. 21. n. 25.
 26. BARTH. l. c. c. 2. §. 3. §. XXIII.

Ad illustranda dicta, juvat specialia quædam afferre. *Specialia de*
 Et primo quidem tenendum, quod, quoties iudici proprio *libellis.*
 motu inquirere licet, non opus sit libello. Probat hoc pro *quando li-*
 cessus inquisitorius, in eo maxime ab accusatorio distinctus. *bellus non*
 Nec requiritur specialis libellus, quando ex cambio & rescri- *necessarius.*
 pto arrestatorio executio, arrestumque personale petitur. Por- *Quomodo*
 ro regulariter libellus in scriptis offerendus, & reo ad delibe- *offerendus.*
 randum transmittendus est, Res. Grav. t. von Justiz. Sachen/
 §. 8. sed aliud servat praxis Curiz mercatoriz Lips. per ver-

E

ba

ba Ord. t. 5. Soll der Beklagte unverzüglich/ ohne Erthei-
lung einiger Frist/ durch den beschwornen Bothen / mit
Bermeldung der Sache/ warum die Ladung geschiehet/
vorgefordert werden/ und dergleichen mündliche Citation,
ungeachtet keine schriftliche Klage mit überschieket/wenn
nur der geschworne Gerichts- Frohn hievon behörige Re-
lation erstattet/und selbige von dem verordneten Actuario ad
acta gebührend registriret/ die Würckung haben/welche sonst

*notatur styli
differentia.*

*Quousque
libellum
mutare lice-
at in sum-
mario.*

eine rechtmäßige Citation hat. Nec silentio prætermitti pot-
est differentia styli, quo in libello ordinario litis contestatio,
seu Kriegs- Rechts- Befestigung/ in summario Antwort/
in Executivis recognitio petitur. Potestatem mutandi libel-
lum, jure civili nullo spatio adstrictam l. 3. C. de Edend. §. 34.
§. 35. 7. d. action. l. 46. ff. d. Re Jud. prohibet O. P. S. t. 5. §. f.
post guarandam aut litem pure contestatam; cumque guaran-
da in summario non admittatur. BERG. E. D. F. p. 417. nec, se-
cundum communem opinionem, requiratur litis contestatio,
dubitari posset, an non circa libellum mutandum laxior sit
potestas in summario; Sed cum responsio rei litis contestationis
vice fungatur, & generaliter jus fasque postulent, ne in de-
trimentum rei mutet actor consilium, verior est negativa, de-
fendentibus illam CARPZ. P. I. c. II. d. 5. & BERG. Oecon.

*Quod causa
in summa-
rio processu
uno libello
cumulari
possint.*

Juris p. 1001. n. 7. Cumulationem plurium causarum in uno
libello permittit O. P. S. t. 5. §. I. Wir lassen auch/ si ex eadem
obligandi causa proxima, & iisdem concludendi mediis pro-
veniant; alias non, nisi tres, admittit, jure communi aliter
statuente l. f. C. d. annal. Except. Excipiuntur vero summa-
ria quædam, ut liquidationes in concursu creditorum, causæ
rusticorum, de operis præstandis, vi textus allegati, controver-
sæ mercatoris vi O. Merc. Lips. §. 6. in verbis: Soll der Klä-
ger seine Klage mit kurzer Erzählung der Sache/ münd-
lich/

lich/ jedoch förmlich und schließig/ anbringen/die denn auch/
wenn gleich mehr als drey Punkte darinnen begriffen/ wo-
ferne nur daraus keine Confusion zu gewarten/ nicht ver-
worfen se. & pauperum, ex interpretatione usuali. v. BERG.
Suppl. Elect. Disp. For. P. II. pag. 210.; ne tamen misceantur
diversæ processus species, nec plures non socii credendi uno
libello agant, aut unus contra plures non correos debendi
experiatur.

§. XXIV.

Citatio in processu sumario æque ac ordinario ideo necessa-
ria reputatur, ut reus deliberare possit, cedere velit an contende-
re; hinc rectè probat STRUV. *Ex. 5. §. 10.* reum non citatum, licet
in judicio præsentem, non teneri respondere. CARPZ. *P. Ct. 7. §. 1. n. 9.*
& Dn. de BERG. *El. P. poss. §. 5.* asserit, *toties sine citatione
procedi, quoties periculum in mora, aut metus armorum subest,*
hincq; processus à mandato inchoari potest. CARPZ. *L. 1. Resp. 10. n. 21.*
MEV. p. II. d. 237. §. 9. d. 14. n. 3. MYNSIG. *Cent. 6. Obs. 6.*
Illustrat dicta rescriptū regiū *d. 6. sept. 1718.* Lipsiæ publicatū, de
modo procedendi in causis cambialibus agens, ex quo sequentia
libet adscribere; Darbey wir denn auch zugleich mit an-
befehlen/ daß/ nachdem auch darüber Beschwerde gefüh-
ret worden/ daß/ wenn ein Creditor den ausgewürckten
Captur-Befehl überliefert/ und dem Original-Wechsel
produciret/ erwehnter Rath die Schuldner/ mit Be-
ziehung auff die Handels- & Gerichts-Ordnung §. 5 und
mit Vermeldung der Sache/ warum die Ladung geschä-
he/ citiren lasse/ und also dadurch diesen/ wenn solche zu-
mahl auswärtig/ oder nicht genugsam angefessen/ oder
wol gar de fuga suspect gewesen/ doch so viel Zeit gelassen/
sich inzwischen auff flüchtigen Fuß zu sehen; Wir aber
auch

3, rat. cita-
tionis.

regulæ

Exemplum.

*negata cita-
tione non
negatur de-
fensio.*

*de spatio ci-
tationum.*

auch dieser Beschwer ein vor allemahl abgeholfen wissen wollen; So befehlen wir hiermit / daß besagter Rath zu Leipzig in Zukunft / wenn sich Wechsel & Creditores bey ihme melden / und um die Captur ihrer Debitorum ansuchen / sofort / nach befundener Richtigkeit und Recognition derer Wechsel-Brieffe / auch ohne vorhergehende Citation besagte Debitores mit Setzung der Wache verfahren lassen solle. *Cæterum si abesse posse interdum citationem dicitur, non omnis denegatur defensio.* Hinc Mandatis S. C. sub. & obreptionis exceptio opponitur. *O. C. p. 2. t. 23. TEXTOR. Disp. VIII. ad R. I. N. §. 50. Contra Mandata C. C. causales deducere licet; nec, nisi brevio monitorio, in Curiis provinc. Sax. inhibitiones decernuntur. O. Pol. d. 1612. von Justiz; Sachsen n. 9. Citato conceduntur tres septimanae; spatium verò Saxonicum, si in contumacem ferenda sit sententia condemnatoria, vel perpetui silentii comminatoria, per Mand. d. a. 1670. MENCK. ad P. S. Disp. IV. §. 9. Sed ab hac regula judicem recedere posso in summariis, urgentibus circumstantiis, non dubitandum. Refert quasdam Dn. de BERG. E. D. F. p. 64. ut 1.) Politicas, Polices; Sachsen. 2.) modicas, 3.) injuriarum, per Mand. de Duell. 4.) mercatorias v. O. C. Merc. Lips: t. 5. 5.) Studiosorum. 6.) celeris expeditionis,*

§. XXV.

4. rat. litis. Litis contestationem adeo necessariam reputant, ut ne quidē partium conventionem possit omitti, cum per illam verus controversiæ status pateat, & quasi contrahatur. *STRYK. de Litis. cont. Event.* Sed si per eandem actum solemnem intelligas, non potest non obstaré, quoad summarium processum, commune illud: *ubi non opus est libello, ibi nec litis contestatione, sed sublato*

sublato uno correlatorum, tollitur alterum. CARPZ. L. 3. t. 4.
 R. 31. Certè si ferenda est sententia, & de intentione litiganti- ^{non differ-}
 um jam satis ex actis constat, tuto abesse posse eandem non ^{rum litis}
 dubito. Obteno enim sine, non amplius curandum de me- ^{contestatio}
 diis. BRUNNEM. P. C. c. 14. n. 5. Quia tamen forum Saxoni- ^{& responsio}
 cum distinguit inter litiscontestationem & responsionem, jam ^{in substan-}
 distinctius videndum, quid inter utramque interfit. Postquam ^{tialibus &}
 in foro Saxonico generalis litis contestatio prohibita est, P. 1. ^{formalibus.}
 Const. 10. O. P. S. t. 16. Mand. d. a. 1696. conf. R. I. N. §. 37. nul-
 liter agit, qui non clare, distinctè, specificè, sine verborum am-
 biguitate, ad actoris intentionem respondet; Cumque ratio le-
 gis in quovis processu militans deprehendatur, scilicet ut pro-
 batio circa singulas facti circumstantias certius instrui queat,
 nihil differentiat in substantialibus deprehendo, quascunquè
 demum advocati cumulent formulas, v. BARTH. *Hodog. for.*
 c. 2. §. 1. n. 6. His positis anomala videri posset doctrina Illust.
 BERG. in *Oecon.* 1043. ubi in causis summaris, in primis ma-
 trimonialibus, valere ait generalem litis contestationem, nisi se
 ipsum refutaret in *Elect. Proc. Matrim.* §. 2. Nec B. TI-
 TIO credimus, qui in summaris quemvis actum contradic-
 torium sufficere aut litis contestationem juxta naturalem, quam,
 fingit, simpliciter penitus eliminandam censet, *Jur. Priv.* L.
 12. c. 4. Potius ad forum summarium pertinent ea, quæ habet
 GRIEBNERUS, in *princ. proc. jud.* p. 80. *Si partes, inquit, vitia* ^{Cautela?}
litiscontestationis non urgeant, non raro judices verba ambi-
gua admittunt, & in sensum commodum interpretatione fle-
ctunt. In executivis uti locum responsionis recognitio aut dif- ^{quomodo li-}
 fessio tuetur; ita in inquisitorio processu per responsionem ad ^{contestetur}
 articulos inquisitoriales lis contestari dicitur, quam Saxones ^{in executi-}
 in hac via summaria adeo rigidè exigunt, ut, licet reo in pra- ^{vis aut cri-}
 liminari examine consentente, non tamen definitive pronun- ^{minalibus,}
 ciasset

ciasse, sed responsionem ad articulos exigisse JCos Lipsienses referat SCHILT. *Ex. 49. ad ff. §. 72.*

§. XXVI.

5) rat. con-
sumacia.
a parte acto-
ris,

Actore in primo termino emanante reus absolvitur ab instantia, nec nisi cautione de lite prosequenda praestita, admittitur ulterius. *O. P. S. t. 10. S. 1. l. 13. §. 2. C. de Jud. c. 1. d. dol. in 6.* Singularia ergo sunt, quae habet *Ord. Merc. t. 10. Geschehes/* daß der Kläger in termino nicht erscheine / soll Beklagter / wenn die Verhör Vormittags anberaumet / länger als bis um 12. Uhr / oder da sie des Nachmittags angesetzt / weiter nicht / denn bis um 6. Uhr / auff ihn zu warten / gehalten seyn / (cum alias tota dies citato cedat) et / der Kläger auch / auff Beklagten vorgehende Ungehorsams- Beschuldigung / zwar mit der Cautione de lite prosequenda verschonet bleiben / jedoch in die Unkosten vertheilet / und / bis er selbige erleget / weiter nicht zugelassen / und / da er hierauff die Sache ersitzen liesse / und darbey nichts thun wolte / auf des Beklagten Anhalten / die Klage fortzusetzen / vermittelst einer von Zeit der beschenehen Insinuation, eine völlige Sächsishe Frist in sich haltender Ladung sub poena perpetui silentii citiret / und da er hierauff aussen bliebe / ihme dissfals ein ewiges Stillschweigen würcklich auferleget / und er also mit seiner hierunter habenden Klage und Zusprüchen gänzlich abgewiesen werden. *Reo judicium subterfugiente, in ordinario processu, is condemnatur usque ad legitima impedimenta, quibus non probatis causa cadit. v. O. P. S. t. 10. §. Im Fall. Er L. 2. a. 9. i. l. 53. ff. d. re jud. Hodie usus ita fert, ut petatur citatio sub poena confessi & convicti, aut, in executivis, recogniti, cujus praeceos rationes habet BARTH. l. c. p. 310. Ita litem pro affirmative*

a parte rei.

tivè contestata haberi dicunt. Singularis rigoris contra reos contumaces exemplum habet *Ord. Merc. tam t. 13. in verb.* in dessen Verbleibung (scilicet si non responderit) ohne vor-^{Singularia} hergehende comminatoria (scilicet citatione & sententia inter-^{Curia Mercat.}locutoria, quas Saxones alias requirunt conjunctim, ad effectum pœnæ, v. *E. D. F. p. 327. RIV. t. 10. En. 43. BARTH. Disp. de comminat. sub pœna confessi*; dissentiente licet HOR- NIO, in *Disp. de Proc. Summ. §. 41.*) Er Beklagter pro confesso, und die producirten documenta pro recognitis erkläret / auch / wenn solches geschehen / und die Urkunden Beklagters eigne Hand oder acceptirte Wechsel, Brieffe / daraus sonst die libellirte Schuld offenbahr / und dergestalt executive geklaget werden kan / oder Beklagter die Schuld gestehet / er so fort in die Zahlung vertheilet / und / bis er solche geleistet / in Gehorsam behalten werden soll. Quo casu si executive agatur, ut reus libellum negando, recognitionem renuat, caveat actor, ne simul petat reum sub pœna confessi & recogniti citari, alias enim ex executivo in summarium, in spesie talem, delabitur, & adversarii illiquidas exceptiones cogitur admittere v. *E. D. F. p. 460. & P. II. supp. p. 304.* De contumacia rei in non comparendo ita *Jus Mercat. t. 10. in f.* Wenn aber der Beklagte zu bestimmter Zeit also fort nicht erscheint / soll er nochmahls bey Verordnung citiret / auch wenn er sich darauff nicht stellet / ohne fernern Aufschub und Ansehen der Person / durch die Gerichts- Diener auff das Rath-Haus gebracht werden. Qui procedendi modus, quoad causas cambiales, etiam in aliis judiciis solet observari v. *RIV. l. c. p. 980. BARTH. cit. Disp. §. 2.* Merentur quoque notari, quæ huc pertinentia sunt, ex *Mand. contra Duell. §. 27.* Soll die Ladung alsobald sub pœna confessi & convicti ge-^{denunciat.} schehen / und so dann / bey unterbleibender Erscheinung /^{in causis in-} die juriarum.

die condemnatoria, nach Anleitung der Denunciation, erfolgen / auch dem contumaci keine weitere deducion gestattet werden; doch bleiben die Exceptiones non rite factæ insinuationis, impedimenti legitimi, und dergleichen/dagegen kürzlich und ohne Proceß zu deduciren / dem Geladenen billich vorbehalten.

§. XXVII.

6) rat. Ex-
cept. & qui-
dem dila-
tor. quæst. 1.

Actoris intentionem excipiendo oppugnat reus; hinc nobilissima hæc processus pars quoque tangenda est. Videamus prius de dilatoriis, post de peremptoriis. Dux huc spectant disquisitiones, a) an dilatoria in summano processu eadem, quæ in ordinario, ratione, secundum O. P. S. t. II. pr. Res. Grav. d. a. 1661. tit. von Juris Sachen. §. 18. & Const. 3. p. 1. R. 7. N. §. 37. & ante responsionem, v. l. f. C. d. Except. & conjunctim in primo termino, sub pœna præclusionis opponi debeant? Non loquimur de dilatoriis post litem contestatam natis aut cognitis, c. 4. X. d. Except. vel gravamen successivum impugnantibus, c. 47. X. d. Appell. Tunc enim nec in ordinario regulæ standum. Resoluta est quæstio Dec. Elef. XIV. in verbis. So lassen wir uns derjenigen Meynung / so da wollen / daß durch die Worte: sich einzulassen und zu antworten / wenn sie wieder den ausgebliebenen Beklagten auff vorgehende Ungehorsams-Beschuldigung gesprochen/demselben die dilatorischen Exceptiones nicht abgeschnitten/sondern solche nochmalts in folgenden Termin ein und vorgebracht werden könten / allerdings gefallen. Sine dubio allegatæ legis ratio est, quod opponendarum dilatoriarum terminus fatalis ad solennia juris positivi pertineat, quorum nullus usus, secundum communem opinionem, in processu summano. Decisio hæc novo dubio ansam dedit. Quantum enim, an locum

cum habeat, quando in primo termino contumax ad respondendum, sub pena confessi & convicti, citatur? Cum decisio de eo casu non loquatur, & leges correctoriae, in primis in dubio, strictè interpretandae. *MEV. P. II. d. 71.* Negativè Scabinos Lipsienses pronunciaffe refert Autor *E. D. F. p. 351.* contrarium asserentibus Wittebergenfibus, quorum sententia applausum meruisse videtur, tanquam convenientior allegatae decisioni, quippe quae generaliter, indefinitè, & habita saltim summarii processus ratione, loquitur. Adde, quod solita clausula praëjudicialis, quae dubitandi argumentum palmarium continet, semper, soleat adjici. Porro, si reus quidem comparet, sed viciose respondet, meliorque ipsi responsio sub consueto injungitur praëjudicio, omnino dubitandum, an locus dandus decisioni, cum illa saltim de emanente reo loquatur, & vitiosa responsio pro infecta haberi soleat, non in favorem rei, qui contra legem commisit, sed actoris. *Dn. de BERG. E. P. Exec. §. 23.* Sed nihilominus decisioni standum credimus.

§. XXIX.

Uterius β) queritur, an omnes dilatoriae in summario processu, an vero nullae, aut quaedam saltim admittantur? *Quaest. II. An in sum-*
 Omnes admittere diversa processuum summariorum natura ve- *mario locus*
 tat. Omnes rejicere gravaminum dilatorias fundantium di- *exceptioni-*
 stincta ratio prohibet. Distinctim ergo res expedienda. Quae *bus dilato-*
 fori competentiam aut personas judiciū constituentes concer- *riis.*
 nunt, regulariter admittendae, nisi probetur contrarium. Hinc fo-
 ri declinatoriam cum effectu appositam refert *RIV. Spec. Ex-*
cept. p. 5. cum Lipsia nec locus contractus nec destinatae solu-
 tionis esset, *vi l. 21. ff. de O. & A. l. 19. §. 1. ff. d. Jud. c. f. X. d. Foro*
Comp. licet generalitas *Ord. Merc. t. 3.* videatur ob stare. Exceptio
 deficientis mandati tam accuratè in eodem judicio attenditur,
 ut, teste *RIV. l. c. p. 46.* litterae mandantis non suffecerint. *E con-*

tra frustra de prima instantia excipitur, quando miserabiles personæ ex beneficio *l. un. C. quando Imper.* in supremo Principis auditorio experiuntur. Nec exceptio litispendingis creditori, ratione crediti jamjam in iudicium deducti, arrestum in debitoris bona apud iudicem rei sitæ impetranti, opponi potest. Etenim actio personalis & arrestum ad diversa tendunt, illa solutionem, hoc crediti securitatem respicit. E contra impetrato arresto adhuc jus cambii valide exercetur RIV. *Erz.* 36. p. 1668. Nec curatoris assistentia opus habet mulier Saxonica arrestum petens. CARPZ. *P. II. C. 15. d. 12.* nec minor in possessorio summarissimo. *l. f. C. qui legit. person. standi.* Exceptio ordinis utut in causis mercatoris locum obtineat, Dn. de BERG. *L. I. R. 246.* in cambialibus tamen exulat. *Ord. Camb. Lips. d. 13.* De dilatoriis processum concernentibus ex usu & observantia iudiciorum iudicandum est. Exceptio guarandæ exulat in summario v. RIV. *Erz.* 4. p. 470. De nondum præstita satisfactione pro reconventionem toties cum effectu excipitur, quoties habile adesse potest reconventionis objectum. Cessat illa in processu provocatorio, ceu præparatorio, locum vero habet in principali. CARPZ. *P. C. t. 20. a. 3. n. 6.* dissentiente licet RICHTER. *L. 2. d. 100. n. 68.* An illa in matrimonialibus locum habeat v. apud SCHILT. *Ex. 7. §. 16.* Dn. de BERG. *E. P. Matr. §. 21. seq.* Ex *Ord. Mercat. t. II.* huc pertinent verba. *Wiewohl bey diesem Gerichte die Exceptiones feriarum sacrarum, ausser was diejenigen Actus, so diebus feriatis expediret werden können/ (ur impetratio arresti, CARPZ. P. I. C. 29. d. 16.) betrifft/ ingleichen Präventionis und Litis pendentiz, wenn solche in continenti beyzubringen/ wie auch/ wenn der Kläger seine Person/ oder zur Sache sich nicht genugsam legitimiren könnte/*

fonte / und dann die Exceptio Spolii billich in acht zu nehmen ; so haben doch alle andere Exceptiones nicht statt. Quæ generali clausula non excludi exceptionem feriarum nundinalium autor est RIV. l. c. p. 126.

§. XXIX.

Peremptoriarum usus in summario processu eodem argumento, quo jus defendendi, adstruitur. Quadrat tamen huc monitum MEV. P. IV. d. 306. quo judicem exceptiones notoriè frivolas admittendo justitiam protrahere asserit. Quæ huc pertinent ex jure Saxonico, processum executivum & cambialem concernunt. Celebris est questio, an in utroque admittenda sit exceptio non numeratæ pecuniæ, et effectu, ut creditor pecuniam numeratam esse probare teneatur? Affirmandam esse questionem de executivo satis testatur experientia, licet id contra ejusdem naturam fieri credant Dn. de BERG. E. P. Ex. §. 43. SCHILT. Ex. 22. §. 20. FINCKELT. Obs. 119. Sed quod cambia attinet, aliter se res habet, cum per expressa verba Ord. Merc. Lips. t. in f. eadem, nisi à debitor in continenti probata, non attendatur; cambio vero indossato non hæc solum, sed & aliæ cedenti jure communi l. 4. §. 27. & 31. ff. d. Except. doli. MEV. P. VII. d. 181. opponendæ rejiciuntur, nisi ex inspectione literarum cambialium probentur, per Mand. d. a. 1699. §. 1. seq. Dn. de BERG. in Philocal. for. p. 157. Id. Disp. d. Except. non numerat. per. contra cambium. Cæterum in executivo processu vulgata regula locum tuetur: quæcumque exceptio per confessionem judicalem, aut documentum liquidum, probari nequit, non attenditur. Regula hujus probationem ex legibus Saxonice plena manu concessit FINCKELTHUSIUS, l. c. Quæ dici possit exceptio in

11. Peremptoriarum usus.

regula quæ ad Execut. process.

continenti liquida explicat *Dec. Elect. II.* in verbis: so in continenti, durch unlaugbahre Urkunden / ex actis, oder des Gegenseits Geständnis / erweislich seyn. Hinc vana est cautela à CARPZ. *P. I. C. 8. d. 30.* & SCHILT. *Ex. 16. §. 18.* relata, quareus exceptiones per testes à iudice vel à notario examinatos, & inde confectum rotulum, probare iubetur. Rotulos testium ad documenta guarandigiata (unlaugbahre Urkunden) non referri, nec recognoscendos esse, secundum *Dec. Elect. 74.* in foro Saxonico pro certo habetur, Dn. de BERG. *Oecon. p. 1161. n. 3.* Quod si exceptiones, earumque probatio, processui executivo conveniant, ulterius notandum, ex alleg. *Dec. II.* Dass dieselben zwar auch zugelassen / jedoch der Schuldner wieder die geklagte Schuld / solche seine Exceptiones, die er etwan einzuwenden vermeynet / binnen dreyen Wochen / von Zeit beschehener Insinuation der Klage und Beilagen anzurechnen / in Schrifften übergeben / auch so dann zugleich Abschriften / oder Urkunden / womit er dieselben zu beweisen vermeynet / beyfügen *ic. in superq; voluit Sereniff. ELECTOR,* per *Mand. d. a. 1691.* ut iudex ex officio reum hujus termini fatalis admoneat, nullam forte aliam ob causam, quam ut actor, de exceptionibus rei certior factus, ad replicandum se possit preparare.

§. XXX.

7. rat. dilationum.

Uti dilationes variaz sunt, ita earum usus non plane improbandus, cum, indultà defendendi libertate aut imposita probandi necessitate, spatium quoque indulgeri debeat. Sed abusum dilationum multum nocere quivis facile perspicit. Hinc licet, teste GRIBNERO, in *P. 2. Process. p. 253.* J. Cti Wittebergenses causa cognitionem & solennitatem legalem, vid. *R. I. N. §. 50. O. P. S. t. 20.* in processu summario negligendam puta-

putaverint; rectius tamen contrarium sentiunt CARPZ.
P. I. c. 2. d. 17. & Lipsiensis, apud RIV. t. 21. En. 37. cujus Res-
ponsi verba merito adscribimus: D. n. w. angeführet werden
mögte/ daß/ was in der Proceß-Ordnung r. 20. §. Wir las-
sen auch/ ingleichen in dem §. 21. und 22. der neuen Erledi-
gung oder Landes- Gravaminum enthalten/ hier nicht statt
habe/ weil man nur in Bescheinigung und Gegenbeschei-
nigung verfire, an jetzt- besagten Orten aber von dem Be-
weis und Gegenbeweis / so per legem eine gewisse Frist
haben/ gehandelt/ also diese Verordnung als ein odiosum
auff gegenwärtigen Fall/ dazu Einbringung der Gegen-
Bescheinigung der Terminus weder durch die Landes- Ges-
etze/ noch das in dieser Sache ergangene Urthel / sondern
allererst durch den Richter gesetzt worden / nicht gar zu
extendiren sey. D. a. d. Fürstl. Regierung Beklagten von
T. zu Ubergabung seiner Gegenbescheinigung eine Sächs-
Frist präfigiret / sie auch dergleichen wohl thun können/ und
nach der Zeit selbiger zwey dilationes bereits erhalten/ also
diejenigen/ so er jetho verlanget/ nach Einrechnung derjeni-
gen/ so der Richter anfangs präfigiret / die vierdte seyn wür-
de/ dergleichen aber nicht einmahl bey ordentlichen Proceß/
und wo auff Beweis und Gegenbeweis erkannt / absque
legali solennitate ertheilet werden mag/ also nun so viel we-
niger in causis summaris, die ohne dem celerioris expeditionis
sind/ es schlechter dings geschehen kan / sondern die Verord-
nung der Churfürstl. Sächs. Rechte ob paritatem rationis al-
lerdings hieher zu ziehen; so möchte auch dem von T. die
fernerweit gebetene dilation absque causa cognitione und
solennitate legali nicht ertheilet werden. conf. Mand. d. a.
1691. §. 5. Cumque in Curia Mercatoria dilationes cessent,
Usus Curiae
lauda- Mercat.

laudabiliter in eadem receptum esse refert RIV. *En.* 86. p. 820
 ut nulla sit concessa dilatio, nisi præ via Scabinorum sententia.
 v. *Ord. Merc. Cur.* §. 12. in verb. Auch weder von dem Richter
 §. XXXI.

3.) rat. pro-
 bationis.

Probationem Saxones in summario processu demonstra-
 tionem dicunt, & per verba darthum/ beybringen/ erweislich
 machen. v. RIV. *En.* 2. p. 752. bescheinigen exprimunt. Si for-
 te, consueto stylo neglecto, de qualitate probationis dubite-
 tur, ex natura causæ aliisque circumstantiis, ex quibus diversa
 processus ratio colligitur, facienda est interpretatio. Primum

a) levior in
 summario
 admittitur.

se se nobis sistit axioma, quo in summario leviores admitti pro-
 batione dicitur. Est vero levior probatio vel ratione *mate-
 riæ* vel *formæ* talis. Prius patet in causis cognitu difficilibus
 v. l. 28. ff. d. *Probat.* c. 19. *X. d. Spons.* MEV. P. III. d. 132. & o-

talis est rat.
 materia.

mnum clarissime in possessorio summarissimo. Uti enim in
 probanda momentanea possessione non omnis denegatur
 præsumptioni locus, adeo, ut, antiquiorem & titulatam posses-
 sionem demonstrans, seque adhuc possidere asserens, præsum-
 ptione momentaneæ possessionis juvetur, teste BERG. *E. P.*
Poss. §. 32. MEV. P. III. d. 91. tum quia res præsumitur durare
 in eodem statu, tum quia præsumtio de præterito ad præsens
 valide producitur. Id. MEV. P. III. d. 64. P. VIII. d. 25.; ita in
 eodem iudicio locum quoque testimonio iurato dari probat
Dec. Elect. 1. in verb. Lassen wir uns die Meynung gefallen/
 daß eine oder die andre Parthey zur Bescheinigung der
 possess in processu des momentanei possessorii summarischer
 Weise/ entweder vor den Richter oder Notario und Zeu-
 gen/ Articul einzugeben/ und zum wenigsten einen Zeu-
 gen vermittelst Eides abhören zu lassen/ hinführo schul-
 dig seyn; Im Fall aber unter den Partheyen eine sonder-
 bahre Gefahr/ Gewalt und Thätigkeit oder Tumult zu
 besorgen/

besorgen / auch zweyen unverwerfflichen unbee-
 den Zeugen diffalsch geglaubet werden soll. vid. HORN.
Disp. d. Prob. plena per unum test. MEV. P. IV. d. 293. P. VIII.
 d. 492. CARPZ. L. I. Resp. 11. FINCKELTHUS. Obf. 32. Ratione
 formalium nullo processu opus est, per verb. O. C. p. 2. t. 21. *vel forma.*
 Und alsobald darauff summarie und ohne einigen Gericht-
 lichen Process 2c. Hinc probationem in hoc iudicio saltim ad
 instruendum iudicis officium fieri dicunt, eo effectu, ut nec ne-
 cesse sit probationes parti adversæ communicare, nec admit-
 tenda redemonstratio. L. B. de LYNKER. L. 2. d. 801. licet o-
 blata merito attendatur. MEV. P. IV. d. 300. nec recognitio-
 ne doementorum. CARPZ. de Inhib. §. 48. nec interrogato-
 riis, nec termino ad videndum jurare testes (Dissent. MEV. p.
 VIII. d. 492.) opus sit, cum etiam rotuli notariorum hic vale-
 ant. conf. RIV. En. 35. 36 p. 783.

§. XXXII.

Porro velur in transcurso notamus, quasdam species sum- *§) non o-*
 marii processus ad certum probandi modum esse adstrictas. Sic *mnes pro-*
 in executivo, nec juramenti delationi nec testibus locus con- *bandi modi*
 ceditur. Succurrit hic dispositio O. P. §. 1. 25. *inf.* ubi docu- *in quovis*
 mentorum diffessionem impediturus, ad veritatem documen- *process.*
 torum per testes probandam certa ratione admittitur. Quæsi- *summs. ad-*
 tum: an idem liceat in causis executivis? teste Dni. de BERG. *mittuntur.*
in E. D. F. p. 770. Non dubitatur saltim, sed & negative re-
 sponsum. Sed, si dicamus, eo medio usurum ad ordinarium pro-
 cessum relabi, & favori processus executivi licite renunciare, ad
 evitandum perjurium, nihil forte aliud regeri poterit, quam reo
 jam jam jus esse quæsitum, vi cujus ad diffessionem admitti de-
 beat. Sed cum illa ratio etiam in cæteris militet processus sum-
 marii speciebus, in quibus admittitur probatio documenti per
 testes, parum roboris eidem inesse credo. Notari meretur dif-
 fensus.

sensus Jctorum in hac quaestione, apud RIV. *En. 31. p. 1013.* Exemplum quoque praebet provocatio diffamatoria. Cum enim non decernatur processus, nisi praevia diffamationis demonstratione, quaeritur: an etiam juramenti delatione fieri possit? Negant RIV. *p. 20.* BERG. *E. D. F. p. 24.* MEV. *p. III. d. 393.* BARTH. *Hodeg. p. 49. n. c.* quia adesse debet demonstratio hae ante decretum processum. Idem per eandem rationem de probatione crediti, ad effectum impetrandi arresti, assero. Licet enim eo casu etiam copiae vidimatae (vide omnino BARTH. *l. c. p. 554.*) testes fide digni, idem, *p. 557.* CARPZ. *L. 4. Resp. 38.* aut extractus libri mercatorii sufficient; delatio tamen jurisjurandi vel ipso periculo morae removetur. Inde quoque noto, quod in dictis processus summarii exemplis, ut & toties, quoties judici saltim fit probatio, anticipare demonstrationem & ab initio processus perficere necessarium sit, quod in ordinario *O. P. S. t. 24. §. fin. locus.*

§. XXXIII.

*γ) non ad-
stricta est
demonstra-
tio consuetu-
termino.*

Quoad fatale probationis, quod in ordinario spatium Saxonicum est. *O. P. S. t. 20.* in summario res redit ad iudicis arbitrium, cum leges spatium definientes de ordinaria saltim probatione loqui contendunt. SCHWENDEND. *ad Fibig. p. 651.* RIV. *t. 20. En. 6.* Dn. de BERG. *E. D. F. 631.* Quis autem praesumat, legislatorem voluisse, ut, inventa inter probationem & demonstrationem differentia, forte tempore latae legis incognita, iudice in summario spatium non definiente, per integra lustra suspendi possit demonstratio? Adeo hae doctrina creditur potius, quam solide probatur. Adhuc magis mirum videtur, quod dicant, iudicem non posse praeepto summariam probationem termino fatali adstringere, sed requiri sententiam interlocutoriam. Propugnat quidem hae illustris BERG.

l. c.

l. c. quotidiana in super praxi ad stipulante; sed, quanto summarii proecessus incommodo, res ipsa satis loquitur. Longe melius Curia Merc. finem summarietatis assequitur, per t. 16. Ord. trium septimanarum spatio ad probandum dato, & exceptio (spolii per *Const. VI. P. I. O. P. S. t. II. c. I. d. rest. spol. in 6. c. 22. & fin. X. d. Ord. Cog. ante liti contestationem opposita, intra quindecim dies demonstranda est, quæ de inchoanda, non finienda, probatione intelligenda. Solet verò plerumque in summariiis certum tempus pro arbitrio iudicis definiri, tam quoad demonstrationem quam redemonstrationem, (*Verur. Tur.* ^{Terminus demonstrationis à iudice præfixitur.}) flagtens Gegen. Bescheinigung in ebenmäßiger Frist vorbehältlich) quo omisso (dantur interdum iudices negligentes) redemonstratio etiam per semiseculum differri potest, licet alias in ordinario illud exprimere non necesse sit, sed terminus à die citationis ad publicanda attestata insinuat currat. *O. P. S. t. 21. Quod monstruosum dicerem, nisi experientia contradicere nefas, v. MENCKE. ad d. t. XXI.* ^{etiam in redemonstratione.} Aliter procedit Curia Merc. per verba *Ord. t. 17. So bald die Zeugen abgehört/ oder/ da die Bescheinigung durch Documenta geführt/ solche recognosciret/ oder eydlich diffiret/ soll der Gegentheil/ so eine Gegen. Bescheinigung führen will/ in denen Fällen/ da solche sonst statt hat/ ohne Erwartung der Citation zur Publication der Bescheinigung/ seine Gegen. Bescheinigungs. Artikel/ bey Verlust derselben/ binnen 3. Wochen übergeben. Conferatur ad illustrationem dictorum Excell. GRIEBNERI Disp. de Except. Spolii.**

§. XXXIV.

Plurima circa hoc caput dici possent. Monstrum enim hodiernæ demonstrationis infelix partus noviorum temporum est, ubi per cerebrinas interpretationes forum Saxonicum liberiorius corrumpi cepit, seculo D. D. AUGUSTI & JOH. GEOR. ^{Annotatur quædam ad modum probandi pertinentia.}

G

GII I.

GII I. incognitus. Et omnes corradere strophas nec vacat in presenti, nec lubet. Qui forum sequuntur, tutius sequuntur communem errorem. Ne tamen prorsus manca sit thematis tractatio, pauca adhuc subjungam. Fit probatio per articulos, seu succinctas positiones, puncta in responsione negata comprehendentes, quibus subiinde quædam, ad elidendas rei exceptiones, immiscentur. Contra hos reus se defendit interrogatoriis, ad singulos articulos conceptis. Hæc omnia in demonstratione rejiciunt practici, dubio tamen fori usu, v. BERG. *E. D. F. p. 646. Suppl. T. II. p. 491.* J. Cti Lipsi. apud RIV. *En. 45. t. 20.* admittenda quidem interrogatoria, sed non communicandos articulos, putant. Sed qua ratione conficiet interrogatoria specialia reus, nisi illis lectis vel visis? Oedipus forte his enodandis sufficiet. Sed Legislatorem Saxonicum de hac praxi non cogitasse, vel ea, quæ de probando spolio *O. P. S. t. 11. & in O. Merc. t. 16.* habentur, satis evincunt. Exponam, si licet, quid sentiam. Articuli ad accuratam probationem faciunt, interrogatoria nullam dant moram, & sæpe plus profunt quam redemonstratio; utrumque nullibi in summano interdictum; ergo cur stare prohibeatur? Adde, quod in dubio, ad evitandas fori disputationes inanes, tutius sit ordinarium processum sequi.

§. XXXV.

*Peractis
probationi-
bus præ-
figitur
tempus ad
earum pu-
blicationem*

Qui BERGERIANUM opus sæpe allegatum accuratius pervolvere cupit, plura deprehendet, non nisi infaustis rabularum altercationibus patrocinium suo tempore præstitura. In exemplum evolvatur *p. 633. 739. 607. 736.* Probatione peractâ, solet terminus & citatio ad publicandas attestaciones præfigi. *c. 30. X. d. Test.* Dies insinuatæ citationis initium termini ad reprobandum dati est. Quod si ergo & hæc cessare in summano asseras, cum communi opinione, RIV. *t. 29. En. 4.*

BOEHM.

BOEHM. *Jur. Eccles. L. 2. t. 20. §. 42.* ubi præjudicium, quæ inde incommoda proveniant, quivis perspicit. Ubi lex huic incommodo medelam attulit, ut in probando spolio & judicio mercatorio, superflua est querela. Sed deficiente legis dispositione, in incerto vagamur, magno justitiæ nocumento, nec, quæ HORNIUS, *Disp. de P. Sum. §. 49.* habet, satis rem conficiunt. Interim praxis in sumario terminum redemonstrationis à die insinuatæ citationis ad procedendum computat. *RIV. t. 21. En. 9.* Sed cum, neglecto termino, redemonstratio habeatur pro deserta, quis facile patietur, terminos legales tantopere præjudiciales arbitrio judicis tantum niti, sine expressa legis permissione. Prudenter ergo judex ad evitandas rixas modum ordinarii hac in parte sequitur. Finitis, quæ ad probationem & reprobationem pertinent, in primis per testes susceptam, sequitur disputatio ejusdem *c. 15. X. d. Test. Eam* *Ord. Merc. t. 19.* rejicit, ut & *O. P. S. t. 11.* in puncto exceptionis spoli. Notamus hic duo momenta, ex *O. P. S. t. 29.* ubi *a)* in scriptis eandem perficere permissum, *β)* indulto ad singulas positiones 6. Septimanarum spatio. *Ref. Grav. d. a. 1661. t. von Justitz Sachen. §. 22.* Utrumque non observat praxis in summaris, sed toti disputationis negotio arbitrarium spatium solet præfigi, positionibus non nisi ore tenus perficiendis. Quem modum in primis servat Consistorium Lipsiense.

§. XXXVI.

De illo processu sumario, quem §. 8. *Ref. Grav.* sup-
 peditavit, pauca restant monenda. Anticipat in eodem actor
 probationem per documenta, illisque recognitis intentionem
 suam demonstrasse intelligitur, salva cæteroquin reo excep-
 tionum demonstratione. Et licet naturali æquitati nihil con-
 veniat magis, quam actori contra exceptionum tela, permis-

*Et demon-
 strationis
 disputatio
 sequitur.*

*De demon-
 stratione in
 Pr. Summo
 ex §. 8. Refe
 Grav.*

*an replica in
eodem de-
monstrari
queat?*

sa replicatione, succurrere l. 2. §. 2. ff. l. 3. C. d. Except. non tamen in dicto processu actor ad redemonstrandas replicas, ex communi Practicorum sententia, admittitur, licet sint, qui æquius sentiant. Rem plena manu exposuit HORN. alleg. Diff. §. 52. Rationes eo redeunt, dicunt, actorem debuiffe replicam libello inferere, & quemadmodum exceptionum demonstratio à reo facta, ob anticipatam actoris probationem, re ipsa redemonstratio sit; ita certum esse, Saxones redemonstrationis redemonstrationem, ut & probationem elisivam v. c. 26. & 35. in fine X. d. Test. nescire, qualis tamen futura esset replicarum assertio, hincque alias in ordinario sancitum, ut exceptiones litis contestationi annectantur omnes, quo actori inde instructo elisivos articulos probatorialibus inferere liceat. Effectum inde est, ut beneficium legis plerumque inutile deprehenderetur. Quare si praxi licet contradicere, licebit illud in præsentis casu jure meritoque, licebit quoque authenticam decisionem serio optare. Non semper prævidere licet exceptionum fundamenta. Et, si inferenda est libello replica, id in hæc processus specie alia ratione fieri nequit, quam eadem etiam per documenta probata. Sed ita fieri solet sæpius, ut, dum apices legum consecramur, earum commodo prorsus excidamus. Exclusus ita à replicarum deductione actor ad separatam actionem ablegari solet, eodem fato, quo reo exceptiones illiquidas, in executivo rejectas, per conventionem aut separatam actionem deducere permittitur. Peracta probationis disputatione in causa concludendum, apud Saxones non actu speciali, v. BLUM. Proc. Cam. v. 74. sed in ipsis productis, adeo, ut jure communi, partibus in concludendo contumacibus, causa ex officio pro conclusa haberi possit. MEV. P. V. d. 239. & 413. Hoc existente casu iudex apud nos præfigit inrotationis terminum, eo effectu, ut, isto neglecto,

*Quomodo
concludatur
in causa.*

glecto, nihil amplius actis possit inferi. Facta conclusione nihil novi allegari potest, c. 9. X. d. *fade Inbr.* nisi forte offerantur responsa Prudentum: O. P. S. t. 29. §. f., MEV. P. VII. d. 219. Sed excipiunt ab hac regula causas criminales, in quibus favore defensionis nunquam concludi asserunt, quæ tamen ad forum Saxonicum ex indole processus inquisitorii non pertinent. In hunc censum referunt etiam causas favorabiles, teste BRUNN. P. C. c. 26. & BERG. *Oecon.* p. 1124. Quæ si ad forum Saxonicum applicanda sunt, aut usu destituuntur, cum non soleant de conclusione interloqui iudices, aut, si forte facta conclusione quicquam in causis in primis summariis addendum, illud citra ambages ex arbitrio iudicis possit perfici, secundum vulgatum: *judici nunquam concluditur.* MEV. P. III. d. 185.

§. XXXVII.

Nunc paucis videndum, num dicta hucusque, de processu civili, locum quoque tueantur in *criminali inquisitorio*; licet enim in iuribus ratio vetet, pleniorum ejusdem tractationem suscipere, delibabo tamen pauca. Certum est, comminationem sub pena confessi & convicti in criminalibus quoque usurpari contra contumacem, quæ, licet nullo contumaciam accusante, in delictis penam corporis, infamiae, sanguinisve non inferentibus effectu condemnationis non destituatur. In capitalibus delictis facta hæc confessio, utur formula subinde utamur, pena irrogationem ejusque executionem non censetur operari, v. CRUSIUS, *de Tortura & Indic.* P. I. c. 2. n. 26. BARTH. *Disp. de comminat. sub pena confess.* c. 2. Probationes prorsus non indigent formalibus accusatorii processus. Hinc nec interrogatoria Rei ad articulos testimoniales, eorumque communicatio requiruntur, sed inquisito separatos defensionales, ad testes interrogandos, offe-

ferre licet. Cessat attestationum publicatio, è contra vero defensori perlustratio actorum non denegatur. Exulat quoque probationum disputatione, sed illius loco conceditur inquisitio innocentiae deductio, idque plus vice simplici. Quoties enim per sententiam, sive interlocutoriam sive definitivam, gravatur inquisitus, imo quoties novis premitur indiciis, toties defensio nequit denegari, cessante in inquisitionibus provocandi licentia. Hinc audiendus reus tam pro avertenda inquisitione, quam tortura. Cum vero preliminarium pro avertenda, ut vocant, defensione, defensores indicia fortè nondum satis probata evertere, aut in inquirendo impedire iudicis officium intendant, cautus sit iudex, ne, causa nondum satis instructa, eosdem sine Dicalsterii consilio ad perlustranda acta admittat. Conceditur quoque Reo, si frustra avertere inquisitionem tentavit, principalis defensio, qua aut absolutio, aut pœnæ mitigatio obtineri posse speratur. Et licet in inquisitorio processu desit accusator, contingit tamen sæpius, ut inquisitio à denunciatione ejus, qui per delictum læsus est, capiat initium, quo casu uti licet denuncianti inquisitioni assistere, & convincendi media suppeditare; Ita recte petit actorum inspectionem, & defensionis, ad refutandum communicationem, Conf. BARTH. *Hodeg. forens.* p. 1005.

§. XXXVIII.

*Constitutio
Ord. Merc.
de Concurf.
Cred.* De *Concurso creditorum* supra monitum, eundem ex speciali objecti ratione dijudicandum esse. Juvat in præfenti dicta ex *Ord. Cur. Merc. t. 21.* illustrare. Uti plura occurrunt in dicta Ordinatione, quæ consuetas ambages minuunt, ita, quoad mercatores fallentes, non minus laudanda est processus abbreviatio. Solet enim ad liquidandum citatio prima statim vice sub pœna præclusi emitti, cum alias ad effectum præ-

præclusionis bina requiratur. *Res. Grav. t. von Justiz. Sacherr.*
J. 10. confr. MEV. P. Id. 258. & in Disc. Lev. c. 3. n. 125. Uterius
 disponit Ordinatio darinnen länger nicht als 4. Wochen zum
 endlichen Abschehen (intelligitur hic disputatio de passu liquidi &
 prioritatis,) dergestalt bestimmet/das in denen ersten sechs Ta-
 gen/ à die termini an / jedoch ausgeschlossen die Sonn- und
 Feiertage (qui adeo utiles sunt ratione cursus) auff Klägers
 provocation die Exceptiones, in denen folgenden die repli-
 ca, in denen dritten die Duplic, in denen letzten die Triplic,
 jedesmahl bey Verlust des Satzes (quæ poena etiam in ordi-
 naria probationum disputatione obtinet) eingebracht / und
 weder von den Richter / ohne vorbergehendes rechtliches
 Erkantnis / noch von denen Partheyen / oder deren Advoca-
 ten (forte per compromissum.) hierinne einige dilaciones
 verstatet werden.

J. XXXIX.

Sententiam Saxones in ordinario Urthel / in summatario ^{9.) rar. sent.}
Decretum, Abschied / Bescheid / Weisung / appellant. U. tent.
 trisusque differentias explicat CARPZ. *P. C. t. 16. a. 1. ex quo*
 notamus, quod asserat 1.) clausulam, von Rechts wegen /
 in solis *sententiis*, non vero *decretis*, adjici, 2.) *sententiam* à
 Collegio Jctorum, *decretum* ab ipso iudice pronounciari;
 sed non tam dubia, quam falsa hzc esse experientia satis pro-
 bat. SCHWENDEND. *ad Fibiz. p. 816.* In supremo Appella-
 tionum Senatu, ut & Curii Provinc. quando zu Recht pro-
 feruntur *sententiæ*, vox *Urthel* / in iis, quas Curia zur Sit-
 te pronounciant, vox *Abschied* usurpatur, uti & in ordina-
 riis, Erkennen wir vor Recht; in summatii; Geben wir
 diesen Bescheidt / stylo sola observantia innixo, scribunt.
 Nimia sæpe in his phrasibus subtilitas occurrit, & illis, qui
 foro non aduerti sunt, mira, iis vero, qui causis perorandis

ope

10.) rat.
querela
nullitatis
jusque præ-
scriptionis.

operantur, non ignoranda. Sententia, elapso decennio à momento publicationis computando, excepto inquisitionis processu, in rem judicatum transit, nec facile rescinditur *l. 4. C. d. rejud.* Dantur tamen remedia contra sententiam, quibus vel suspenditur vel rescinditur. Posterioris generis est querela nullitatis, cujus præscriptionem quod attinet, forum Saxonicum utriusque judicii differentiam sistit. Præscribitur querela nullitatis contra sententiam, *Urtbel/* & adeo in ordinario processu, spatio Saxonico, à tempore publicatæ sententiæ computando. *O. P. S. t. 38.* Qui textus cum generaliter loquatur, nullitatum vero diversa sit ratio, dubitatum est, num de quibusvis nullitatibus veniat intelligendus. Invaluit inde, *) ut saltem ad processum ordinarium, non summarium, restringatur. *RIV. t. 38. En. 5. MARTINI ad O. P. S. t. 38. n. 31.* adeo, ut contra decretum de nullitate, per 31. annos & spatium Saxonicum experiri liceat; solet enim hoc casu ad jus commune recurri, *R. I. N. G. 122. l. 3. C. d. præsc. 30. ann.* adjecto saltem anno Saxonico, ut ferunt leges patriæ, in ordinaria juris civilis præscriptione, teste *CARPZ. L. I. Resp. 35. n. 9.* nisi causa principalis longioribus vel brevioribus spatiis finiatur, Idem *P. I. c. 26. d. 31.* quod tamen in præsentis non ad examen revocabo. Nec β) de nullitatis exceptione intelligitur, idque vel ideo, quia ad agendum temporalia, perpetua sunt ad excipiendum. *l. 5. §. f. ff. d. doli except.* *MÉV. P. III. d. 383.* *SCHWENDEND. ad Fibig. p. m.* Sed putat *CARPZ. l. c. Resp. 100.* elapso spatio Saxonico nullitati neque agendo neque excipiendo locum esse, nec sine ratione, cum regula antea tradita ad eas exceptiones non pertineat, quæ per modum actionis in judicium deduci possunt. Par enim tunc exceptionis & actionis ratio, ergo par est, ut utraque pari jure utatur *l. 32. ff. ad L. Aquil. l. 9. in f. ff. d. jur. & fact. ignor.* Licet vero

vero sint quæ hic possent regeri, hanc tamen litem in præ-
senti nostram non facimus. Nec y) ad nullitatem insanabilem,
quæ ipso jure nullam facit sententiam, pertinere textû credunt.
l. 19. ff. d. App. v. E. D. l. p. 1027. Ulterius *l. c.* constitutum ut intra
duplicatum spatium Saxonicum deducatur nullitas, & frivole
sententiam ob nullitatem impugnans mulctam 40. flor. solvat
judici; sed cum JCTi, strictè interpretanda esse verba ordina-
tionis, nec ultra processum ordinariû profetenda, contendant,
forte & hæc in sumario cessare adstruent, quod ex parte etiam
notasse GRIEBNERUM, *Pr. proc. p. 209.* recordor. Sic vi-
deas ea, quæ ad abbreviandam litem faciunt, summo studio
à sumario processu removeri, quasi summa necessitas ur-
geat, summarium processum per secula producere.

§. XL.

De Appellatione & Leutatione conjunctim videamus; & *11. rat. Appellat. & Leuterat.*
quidem prius de potestate his utendi mediis, post de modo pro-
cedendi, sed paucis, ut delibasse materiam potius, quam tractasse
videamur. Provocandi licentia non facile cuidam deneganda.
Hoc enim clypeo judicii inferioris incommoda superamus.
Semper ergo tantus esse debet favor appellationis defensionis-
que, ut non præsumatur adempta. Hinc, delegata causa sub
clausula remota appellationis, non quævis, sed frivola cen-
setur remota. *c. 58. X. d. Appell. c. 9. X. d. Sent.* nec
quævis remedia sententiam impugnantia eo casu desunt, v.
Disp. BRUNNEM, *de appell. rescripto princ. remot.* nec ter-
tium intervenientem prohibitionis formula stringit. Consequi-
tur inde etiam, recte MEV. *P. II. d. 364.* cum CARPZ. *P. III. d.*
240. eorum refellere errorem, qui causas matrimoniales sine le-
ge non appellabiles dicunt. Interim non potest negari, dari ca-
sus ad processum summarium pertinentes, quos à provocan-
di licentia eximunt, scilicet ob notorietatem *c. 61. X. d. appell.*
per præjudicii levitatem. BESOLD. *d. Appell. p. 272.* periculum in
H mora.

mora. De notorio non est, ut quicquam addam amplius. Quæ Pontifices circa processum notorii constituerunt, rationibus politicis ad conscientiarum tyrannicas oppressiones respicientibus nituntur. De reliquis duo notanda sunt, a) à processu summario etiam in causis levioribus ad exclusam appellationem, minus rectè inferri, cum in rebus levioribus etiam jus suum cuique tribuendum. *l. 22 ff. d. Damn. infest. l. 4. ff. d. reb. in integr. &*, quod leve in thesi videretur præjudicium magnum in hypothe si sæpe evadat; & hinc eo minus per modum regulæ deneganda appellatio. *f. l. 20. C. d. App. β*) Quando periculum in mora est, dicunt, appellationem non *suspensivum* sed *devolutivum* sortiri effectum. MEV. P. 3. d. 163, d. 107. & P. 4. d. 244. CARPZ. *Jurispr. Constit. l. 2. d. 394*. In Cambialibus Reus incarceratus, licet appellans, non dimittitur, datis tamen ad superiorem Apostolis. v. *R. I. N. d. 107. Ord. Cur. Merc. Lips. l. 20. MEV. P. 9. d. 133*. Uti vero hæc ex usu cuiusvis territorii specialius solent definiri & inde dijudicanda sunt, ita non facile suaserim inferiori judici, ut appellationi non deferendo honorem superioris violer. v. ZIEGL. *Dicass. p. 910. CARPZ. L. 3. R. II. MEV. P. III. d. 74. Mand. Elect. Sax. d. a. 1670. & 1691*.

§. XLI.

*Illustratur
exemplo
possessorii.*

Nec locum concedunt appellationi in causis possessoriiis, *l. un. C. si de moment. poss. ff.* dissentiente licet jure Canonico. *c. 10. & 15. X. d. reb. spol. Clem. un. de caus. propriet. & posses.* Afferunt quidem Saxones, in possessorio, maxime momentaneo, non admitti remedia suspensiva. BARTH. *Hodeg. 820. §. 13.* sed, cum ratione facultatis provocandi, jus Canonicum Romano juri in foro patrio prævaleat, RIV. *tit. 35. En. 8.* non sine ratione Dn. de BERG. *E. D. F. p. 942. & Elect. Proc. Posses. §. 43.* in hoc Curias variare asserit. Sic, contra sententiam in
inhibitivo

inhibitivo latam, admitti provocationem probat CARPZ. *de inhibit. c. 15. §. 53. n. 136.* De Leuteratione non est, ut multa dicamus, cum, pro lubitu iudicis inferioris, ea possit rejici. Cæterum, uti etiam in causis non appellabilibus ob incidentia aut processus nullitatem, semper libera est provocandi facultas; ita in illis plerumque ^{Quomodo procedatur in causis non appellat.} a) non communicantur refutatori inferiorum iudicium apostoli appellanti ad refutandum, ^{β)} sed appellationis iustitia ex actis prioris instantiæ, quæ iudices cum libellis dimissoriis, etiam non admoniti per compulsores, statim transmittere tenentur, executitur, ^{γ)} & pro circumstantiis remittitur, cum vel sine clausula. v. *E. D. F. p. 952.* Cæterum formalia leuterationis & appellationis eadem sunt in utroque processu. Hinc in sententiis leuterationum semper videas frequentari vocem *Urthell* non *Decreti*, inprimis in iis iudiciis, quæ stylo semel recepto inhærent. Interponitur vero utrumque remedium à sententia aut Decreto intra decendum, nec minus à gravamine extrajudiciali Saxones appellant. *c. 12. X. d. Appell. Clem. 5. cod.* In iudiciis metallicis remedia suspensiva stante pede interponenda sunt, nec in scriptis admittuntur. *RIV. t. 35. En. 2.* Interposita Leuteratione intra spatium Saxonicum petenda citatio, & terminus ad prosecutionem *O. P. S. t. 35. sed Ord. Jud. Merc. saltem 14. dierum* spatium indulgit, de inchoanda prosecutione non absolvenda intelligendum. *RIV. t. 35. En. 33.* adeo, ut Leuterato ad minimum trium septimarum spatium in statuendo prosequendæ Leuterationis termino dandum censuerint JCTi, apud *RIV. En. 34.* Pertinet huc quoque *Mand. Elect. d. a. 1660.* quo in concursibus creditorum, coram Senatu Provocationum pendentibus, citatio ad prosequendam Leuterationem intra octiduum, teste *RIV. En. 32.* extrahi jubetur. Appellatione interposita petendi sunt Apostoli intra 30. dies, sub pœna desertionis,

tionis, instanter & sepius. *Clem. 2. d. Appell. l. 24. C. eodem.* Saxones aliud addiderunt fatale, redimendorum Apostolorum, den Termin zu Ablösung des Berichts / quo non observato, deferta censetur provocatio, & à Judice inferiore talis declaratur. *Ref. Grav. d. a. 1653. t. von Justitzo Sachen. Grav. 29.* Hæc abesse jussit *Ord. Mercat.* dum appellansem intra octiduum à tempore appellationis interposita, redimere Apostolos & in casum succumbentiæ definitum quantum deponere jussit. Uterius, si à tempore quo appellationi delatum ad proximum Senatus aut Curia Provincialis terminum superlunt tres septimanæ, justificatio suscipienda est, cum in ordinario terminus spatium Saxonicum continere debeat. *MENCKE Disp. 1. §. 26.* Cumque de fatali introducendæ Appellationis termino nihil caveat *dist. Ord. t. 20.* res redit ad spatium menstruum in Saxonia *Ord. appell.* introductum, à tempore acceptorum Apostolorum, non tamen aliter computandum, quam si judex appellanti hunc terminum constituerit.

§. XLII.

An nova in
secunda in-
stantia de-
ducere &
probare li-
ceat.

Plura omnino afferri possent, nisi vela contrahere, & intra dissertationis limites permanere placeret. Multa adhuc suppedicaret *t. 20. Ord. Merc.*, dignus, qui speciali commendatione illustraretur. Cæterum, in appellationis instantia, processus in Electorali Saxonia ratio sic satis comode disposita conspicitur. Solet in quibusdam Tribunalibus, ad mentem juris Civilis, causa in secunda instantia ad statum litis contestatæ reduci; solet, *beneficio l. 4. C. de Tempor. Appell.* novus controversiæ status, nova probatio admitti; solet libellus offerri, lis contestari & processus ab oyo, ut ita loquar, restaurari. Quæ inde incommoda & justitiæ protractiones proveniant, eruditè exposuit Vir magni nominis meritique LUDOLPHUS

PHUS HUGO, *de abusu Appellat. tollend.* Saxones verò appellationis justificationem, quoad materialia, non nisi ex actis prioris instantiæ perficere solent. Qua enim ratione, qua conscientia, prioris instantiæ iudicem gravamen tibi intulisse asserere potes, si intentionem tuam solidius probasti, aut nova defensionis fundamenta allegasti in secunda instantia, & ita ex probationibus antea ignotis reformatorem obtinuisti. Breviter Saxones nec nova deducere nec novam probationem super iisdem aut directo contrariis articulis permittunt. v. BERG. *Oeconom. p. 1142.* Palmarium argumentum est, quod probatio termino legali adstricta sit, quo elapso censetur deserta. Nova vero deducere, vel ideo prohibitum, quia libello post litem contestatam nihil addi potest, & exceptiones omnes litis contestationi jungendæ sunt. Quare fallitur CARPZ *P. I. C. 21. d. 8.* quando contrarium adstruit, & in exemplum proponit, posse eum, qui rei vindicatione egit, in secunda instantia titulum de novo allegare & probare. Equidem me non fugit Doctorum hac in re dissensus, qui ex vulgato illo, statuta strictè esse interpretanda, sententiam menti & indoli legum Saxonicarum contrariam asserere non erubescunt. Sufficit sententiæ nostræ suffragari praxin. Aliud tamen est, si puncta incidentia emergant, aut probaturus juramento asserat, se testium vel instrumentorum notitiam antea non habuisse. conf. MARTINI *ad O. P. S. t. 10. §. 6. n. 700.* Jam ad *Processum Summari-um.* Dicunt, novæ probationis prohibitionem non profereendam esse ultra limites ordinarii processus, cumque demonstratio non legali spatio, sed à iudice ex arbitrio definito, adstricta sit, inde quoque diversitatis rationem depromunt. v. CARPZ, *P. C. t. 18. art. 6.* BERLICH, *P. I. Conclus. 40.* Factus tamen esset, qui Reum in processu executivo condemnatum in secunda instantia, hoc privilegio, ad demonstrationem exceptionum illiquidarum admittere veller. Bre-

viter ut mentem explicem, ubi in causis summariis iudex primæ instantiæ sufficientes & ad modum ordinarii processus instructas probationes admisit, non indulgenda est in secunda instantia nova demonstratio, quippe quæ litem protrahit magis, quam promovet. Et quam in ordinario adducunt rationem eadem etiam in sumario militat, cum demonstrationem in termino à iudice definito negligens, eandem quam in ordinario, poenam luat.

§. XLIII.

12. rat. executionis.

Quomodo regulariter illa fiat.

Except. rat. minorum.

Singularia Cur. Mercat.

Properamus jam ad id, quod extremum in jurisdictione dicitur *l. un. §. 1. ff. Si quis ius dicenti.* executionem scilicet rei iudicatæ, quam Jus Romanum actione iudicati, & speciali processu, in causis ordinariis V. STRUVIUS *Ex. 44. ad ff. §. 15.* in summariis vero per officium Prætoris *l. 50. ff. de Evict.* captis pignoribus aut manu militari fieri iubebat v. SCHILT. *Ex. 46.* Nostris moribus executio per præcepta, quæ dicuntur executiva, imperatur, quibus neglectis ad ipsos demum actus executores, pro diversitate processus & objecti executionis, diversos devenitur. Fit regulariter executio in bona primum *mobilia*, post *immobilia*, demum *in jura & actiones*, O.P. S. 2. 39. Ab hac regula in favorem minorum *d. Ord.* exceptio fundata est, adeo, ut, his condemnatis, executio prius in nomina, (exceptis nominibus Cameralibus Dec. Elect. 64. fortè quia fisco credens, eadem securitate, qua in immobilibus gaudet, cum fiscus semper solvendo esse præsumatur. *l. 2. §. in f. ff. fundo dot.*) quam immobilia sit suscipienda, forte etiam ex mente Juris Civilis *l. 5. §. 9. ff. de rebus eor. qui sub tut.* CARPZ. *P. I. C. 32. d. 13.* Meretur his jungi excerptum *Ord. Cur. Mercat. 2. 21.* Ut ordine illud fiat, præmittendum, actiones in iudicium deductas & sententia definitas esse vel *reales*, vel *personales*;

les; in illis præstenda res, in his species, quantitas, factum. De realibus ita cavet Ordinatio: soll denjenigen / welchen die Ausantwortung laufferleget innerhalb 8. Tagen (à tempore insinuati præcepti executivi alias Jure Civili statim. §. 2. J. d. Offic. Jud. Saxonicò, intra 14. dies restitutio facienda, C. XXXII. P. I. etiam in actionibus in rem scriptis) den Kläger solche zuzustellen angeordnet werden. De personalibus ita: Wenn aber die Klage auf Persönliche Zusprüche bestanden / soll wieder Beklagten / so bald nur res judicata vorhanden / nach Wechsel-Recht (personali arresto) verfahren werden / (in cambialibus statim post recognitionem debitor carceri traditur) doch daß dem Kläger frey stehe / sich zugleich in das verschriebene Unter-Pfand / oder sonst zu des Debitoris Vermögen verheiffen zu lassen. Cumulantur hic duo remedia contra modum alias consuetum. Carcer enim regulariter in causis civilibus prohibitus est f. l. 1. & f. C. qui bon. c. poss. Nov. 4. c. 3. RIV. En. 5. t. 25. nisi de fuga adit suspicio l. 10. §. 16. ff. que in fraud. cred. vel excusso decoctore P. II. C. XXII. & ad puniendam contumaciam. l. 34. ff. de re jud. Factum illud in majorem securitatem, cum plus cautionis sit in re quam in persona. l. 25. ff. d. Reg. Jur. & executio tribuat pignus judiciale. l. 2. 3. C. si in caus. Jud. O. P. S. t. 47. Ita tamen illa procedat executio, ut dato trium septimanarum spatio, simul terminus faciendæ executionis præfigatur. Executio verò & immissio, distincti apud Saxones actus, simul perficiuntur. Ad præstanda facta condemnatus vel mandatis poenalibus vel carcere adigitur ad præstandum, quod debet, O. M. d. t. in f. adeo, ut, reo in contumacia perseverante, e-tio in præ-tiam ad severiora possit deveniri. Possunt hæc omnium ^{Quomodo} ^{fiat execu-} ^{tio in præ-} ^{standa, facta} optimè ex materia matrimoniali illustrari. Sic conjugè de-bitum

rat. action.
realium.

& person-
lium.

Quomodo
fiat execu-
tio in præ-
standa, facta

bitum conjugale denegante, etiam ex quorundam opinione, ex capite desertionis dissolutio potest concedi v. STRYK. *de Consens. Spons. Sect. VI. §. 20. 21.* Si pertinaciter detrectat altera pars consummare matrimonium, indictio cœlibatus, relegatio, vel etiam missio in bona decernuntur. V. CARPZ. *Ipr. Consist. L. 2. d. 33.* COTHMAN. *Vol. II. Bz. 86. n. 101.* MEV. *P. III. d. 383.* Sed hæc non tam ad diversitatem processus, quam objecti pertinent. Uti verò nihil magis impedit executiones, quam frequens appellationis abusus, cui velando fingitur excessus in executione à iudice commissus; hinc non solum iudicis est excessus omnes præcavere, ad id enim tenetur semper, sed etiam superiorem admonere, ut executionem, cum clausula, *sich Durchsein ferners appelliren irren zu lassen* | remittat. Prudenter ergò in fine t. alleg. Ord. Merc. cautum, ut non admittantur contra executionem remedia, eo, ut opinor, effectu, ne sistatur per provocationem cursus executionis, licet dandi sint Apostoli, ob effectum devolutionis.

*Caveat in
de. x. ab ex-
cessu in exe-
quendo.*

§. XLIV.

*Judicium
de proc.
sum.*

Patet ex dictis, qualis apud Saxones sit processus summarii ratio, quæ, sicubi certa lege nititur, sic satis commoda videtur; ubi verò ex sola observantia orta, inter Dicasteriorum arbitria vagatur, non potest non iustitiæ noxia, civibus periculosa, & quam maximè reprobanda esse. Inprimis factis iniqua, & vix ac ne vix quidem excusanda crudelitas, quod fatalium terminorum usus, negligentiam litigantium, & quod licet remoram dare potest, ad certa temporum spatia restringens, planè in summaris pellatur in exilium; ita enim effectum, ut, in optimarum legum abundantia, in statum quendam anomix prolapsi fuerimus. Si quicquam circa illa permittendum erat iudici, id ita fuerat ex regulis prudentiæ tempe-

temperandum, ut, silente iudice, semper locum habeant fatalia ordinaria; cæterum iudicanti licitum sit, eadem arctius constringere, & pro circumstantiis abbreviare. Sed sunt hæc æquitatis cerebrinæ consuetudo incommoda, quæ dum per modum regulæ iniquas & odiosas reputat sanctiones libertatem restringentes, per strictas interpretationes, sine omni circumspicione adhibitas, in perniciosos opinionum incertarum scopulos incidit. Quare, si quaeritur, *num expediat totum processum ordinarium abrogare; substituto in ejusdem locum summario* (prout in Gallia, Suecia, Dania, Anglia fit. vid. BREMEN. *de Caus. sum. p. 14. seq.* & in Ducatu Magdeb. *Ord. Jud. c. 8. §. 5. cautum; conf. Potent. Regis Borussiae Verbesserung des Justitz Wesens. d. a. 1713. §. 18. & passim*) ex præsentis rerum statu citra dubium negative respondendum; cum tamen, si certius definita esset processus summarii ratio, omnino optandum, ut omnes lites maxime celeriter tractentur. BARTH. *Hodeg. p. 426.* Cumve ad summarium, quem in specie talem diximus, & qui omnium maximè in incerto fluctuat, iudicis officium, in definiendis terminis fatalibus, cum primis concurrat, cavendum utique, ne hac in parte quicquam desit. Quod vero causæ cognitionem, & in dirigendo processu prudentiam attinet, cavendum, ne sub velo celeritatis superficialiter causas tractent iudices, aut, per abusum arbitrii, quod in summarii sibi arrogat, in tumultuarias vias incidant. Inde enim frequentes querelæ nullitatum, appellationes, supplicationes, causarum avocationes, quibus mire se efferunt rabulæ, & ad artes suas incrustandas utuntur. Solent alias prudentiæ generaliter spectatæ quatuor partes constitui, *attentio, circumspicito, providentia, discretio.* Idem quoque sibi dictum putet iudex. Hinc probè attendat ad processum summariorum naturam, & ad actu-

*Pauca
de offic. iudic.
in
summar.*

Offic. 1.

Offic. 2.

um specialiter definitorum causam finalem; circumspiciat
eiusvis negotii summariter tractandi circumstantias, & sicu-
bi his perpensis in dirigendo processu quicquam decernere
velit, cautè provideat, quid contra movere possint litiganti-
um Patroni; & demum solide discernat, quid ad abbrevian-
dum processum faciat, si non semper ex eo, quod prudentius
est, tamen ex eo, quod usus & observantia Summorum Tri-
bunalium approbare solet. In foro enim id solet pro vero ha-
bere, quod summis placuit collegiis. *f. f. j. d. satis dat.*

§. XLV.

Offic. 3o.

Norum est, iudicem in quibusdam casibus partes præve-
nire, & ex officio quædam, non secus ac imploratum, expedi-
re posse. Ut unicum saltem exemplum addam: potest iudex
in petendo termino & citatione ad prosequendam leuteratio-
nem prævenire litigantes Dn. de BERG. *E. D. F. p. 969. &*
Suppl. T. II. p. 620. Non hanc sibi facultatem frustra datam
putet is, qui juri dicundo præest, sed eadem, quoties licet,
in primis in summiis, utatur.

Offic. 4o.

Uterius caveat iudex, ne vel
ipse vel partes summarissimo præsertim possessorio abutantur.
Etsi enim eorum opinionem non suscipio tuendam, qui sine
animæ periculo possessorio remedio neminem agere posse con-
tendunt, nisi ad ipsum quoque pertineat proprietas. BRUNN.
ad l. 24. ff. d. R. V. cum adhuc dubium, an alter melius jus sit de-
demonstraturus, & , quod possessorium retinendæ attinet, illud
pœnam turbationis contineat; v. l. 7. C. Unde Vi, variis tamen mo-
dis in abusum trahi potest, ut a) si in quibusvis levioribus cau-
sis, & ubi cessat periculum in mora, aut metus armorum, ipse
iudex (forte, ut duplex aut triplex processus plus lucri adferat,
postquam justitiæ administratio inter modos acquirendi rela-
ta fuit) partibus etiam non adeo urgentibus, possessorium ad-
mittat; ß) si de solo possessorio cognoscat, ut ut ex actis li-
qui-

quidissimè de proprietate constet , non adeo spernenda est dispositio INNOCENTII III. *in c. 6. X. d. caus. Poss.* dicentis: *utrumque* (scilicet petitorium & possessorium) *una sententia debet terminari. Sed licet in pronuntiatione sit possessio præmittenda, in executione tamen debet proprietas prævalere;* Licet quibusdam derogatoria videatur. Prudenter ergo iudex cuncta, quæ circumstant, expendat. Cumque processus summarii & specie & gradu differant, sequitur non unam eandemque semper celeritatis rationem requiri. Quare, nec nimium lentus, nec nimium præceps sit in decernendo. Longè celerius advolare debet iudicis officium in cambialibus & possessorio summarissimo, quando metus armorum aut fugæ adest, quam fortè in matrimonialibus. Inde caveat iudex, ne, una in omnibus oberrans chorda, nocumento potius, quam emolumento sit causis summariiis. Diversus enim finis, distinctæque circumstantiæ, distincta quoque exposcunt media, & non nisi ex facto jus nascitur.

Offic. 5.

§. XLVI.

Plura ejus generis adferri possent, si iudicis officium *in Consuetudo* decernendo, cognoscendo & exequendo, distinctim placeret considerare. Sed majoris iudicii, magisque subacti ingenii res est, de officiis eorum scribere, quorum doctrina longorū usu solet expoliri. Contraho potius vela, & ad finem propero. Certè, tantam thema hoc scribendi materiam facile potuisset subministrare, si de quavis processus summarii specie, & quæstionibus singularibus, circa unamquamque occurrentibus, majore cura placuisset tractationem suscipere; quanta ad dandum volumen non spernendæ molis suffecisset. Nobis voluisse sufficiat. Forte his Electis suo tempore accedent analecta. Fortè hoc qualecunque specimen alios excitabit, quibus experientia non minus, ac doctrina

na majus virium robur indulerunt. Equidem jamjam illustribus meritis BERGERIANIS & HORNIANIS se se obstritam profitetur Saxonia, quoad quosdam Processus Summarios; sed uti hæc saltim singularia sunt, nec systematicam totius materiæ tractationem exhibent; ita non deerit posteritati materia spicilegia colligendi, imprimis, si qui nunc jussu & auspicio POTENTISSIMI REGIS NOSTRI, cui DEUS prosperrimas Gloriæ, rerum ad vora fluentium, & annorum accessiones, in gaudium & solatium subditorum, omniumque, qui Saxoniæ bene capiunt, largiatur, restaurari cœperunt pro emendando processu labores, ad finem perducentur. Quin imo vel sola Ordinatio Curie Mercatoriæ ad integrum opus conficiendum sufficeret. Licet enim Censores juribus Saxonice non defuerint, vel sola tamen leges mercatoriæ & cambiales tantum, ubicunque suus honor & mercaturæ & prudentiæ constat, excitarunt applausum, ut etiam ii, qui Rutam Saxonice saltim humanitatis lege colunt, easdem in exemplum, imitationem, & suorum statutorum illustrationem subinde traxerint. Quo ipso tamen id mihi non sumo, ut illas omnibus prorsus numeris absolutas putem. Leges enim ferre objecto, ejusque circumstantiis prorsus adæquatas, res planè maximi momenti est. Sufficit in multis finem per easdem intentatum obtineri. Cæterum, quod de superfluis fatalibus & formalibus contra processum Saxonicum dicitur, uti in quibusdam punctis sua veritate non destituitur, ita è contrario meliora in Germania nondum demonstrata sunt. Et optandum, ut illa saltim formalia, quæ moras auferunt, in omni sumario processu locum haberent. Qui enim judicium quoddam in medium afferunt, ubi, sola facti veritate inspecta, procedendum, nisi quoque ordinem determinent, quo in facti veritate inquirenda utendum, re ipsa confusio-

nem

nem judiciis inferunt, & judici ad quodvis audendum ansam præbent. Ordinarius Saxonum processus ita descriptus est, ut commodissimè totus intra annum possit absolvi, quod & sæpius factum fuisse Viri experientissimi in foro mihi retulerunt, si modo voluntariæ partium protractiones & rabularum nequitia abessent. Sed vivimus inter homines, ubi quisque suos manes patimur. Forte hic, quem vivimus, annus novas feret Saxonæ legum emendationes, sed quis credat in tanto fatorum favore nullum fore locum proverbio: *Inventa nova lege, novas quoque fraudes inveniri.*

§. XLVII.

Sed mihi intra dissertationis limites fuit subsistendum. Quare nec quicquam præter votum addo; det Deus cujus vicem in terris gerunt Principes, ut, quæ subditos premere solet, litium protractio, illorum autoritate minuat; det, ut omnia judiciorum vitia rabulismus, probabilismus, ignorantia, fordes, mittantur in exilium, & sancta, pura, innoxia sit justitiæ administratio, solamen miserorum, tutamen oppressorum, vindex injuriæ, civilis beatitudinis portus, ara, anchora.

COROLLARIA.

- I. *Unus est & fuit, eritque in Orbe Christiano Imperator sive Cæsar. Russis quidem suo Zaaro quodvis, imo Imperatorium elogium attribuere licet; neque vero vel credibile vel possibile est, fore unquam, ut vel Imperator noster, Romano-Germanicus, Augustissimus, vel Europæi Reges, qui adhuc æquales jus habuerunt, in assumptionem hujus axiomatis sint consensuri.*

- II. *Perperam putatur*: Czarem contrahē Cæsarem dici, & perperam item: vocem Czaar, quæ Regem denotat; v.g. Czaar David, Czaar Salomon &c. vocis Cæsar, quæ Cæsarem sua lingua propriè Russi expriment, Synonymum esse.
- III. *Diploma, quo Maximilianum I. Imperatoris titulum Magno Russiæ Duci tribuisse jactatur*, apertis vitiis signis atque indiciis laborat.
- IV. *Sola investitura non est sufficiens & infallibile signum qualitatis feudalis, cum eadem etiam in allodialibus in quibusdam territoriis adhibeatur.*
- V. *Mutuum conjugum Jus triplex datur*, in actiones, inde prohibentur severitiæ, in corpus, hinc necessitas exhibendi debiti conjugalis, in bona, quod producit jus ususfructus & successorum.
- VI. *In Legibus probe discernenda sunt tria*: Præceptum, permissio, consilium. Consilia, ut ut non sint legis species, sed suo modo contineantur sub permissivis, possunt tamen esse legis partes.
- VII. *Ignorantia, dolo vasua, sive juris sive facti, neminem in mala fide constituit. v. l. 25. §. 6. d. Hered. petit.*
- VIII. *Heres defuncti personam & active & passive representat.*
- IX. *Eruditio cum in veri cognitione versetur, non potest non esse utilis. Hæc vero utilitas vel necessaria est, vel ad commoditatem pertinet. Imo & quedam scire saltem jucundum. Inde, quomodo in statuendo eruditionis pretio versandum sit, patet.*

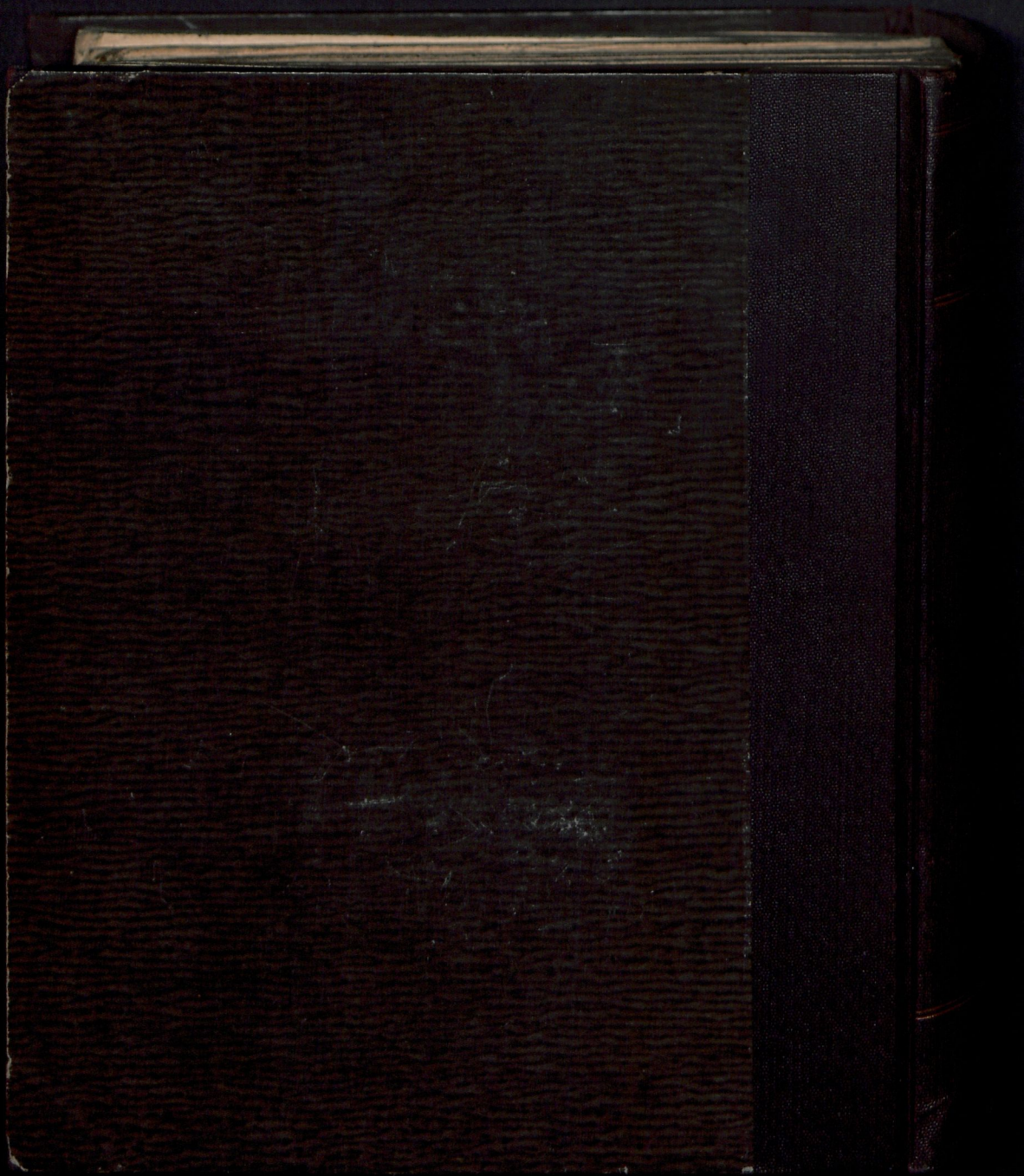
F I N I S.

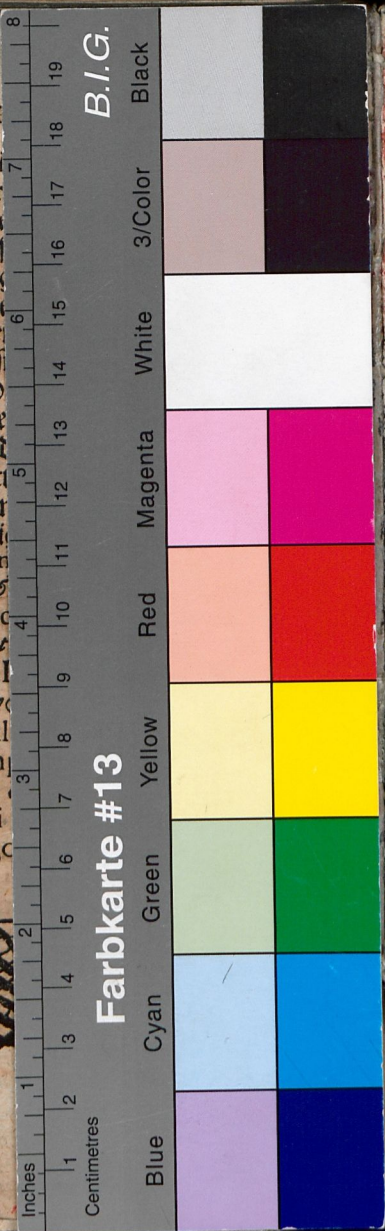

X2368103

Præf. num. 15 #7
DESSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA, 1721 g.
DE
RATIONIBUS
DECIDENDI PARTIBUS
ET EARUM ADVOCATIS
NON TEMERE, AUT NON

P 484
QUAM,
CONSENSU ILLUSTRIS ORDINIS JURIDICI,
PRÆSIDE
DN. IMMANUELE WEBERO,
3to. CONSILIAR. HASSO-DARMSTADT.
JUR. PROFESS. PUBL. ORDINARIO, HOC TEMPORE
FACULTATIS JURID. DECANO,
PRO SUMMIS DOCTORUM IN UTROQUE
JURE DIGNITATIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE CAPESSENDIS

Ad diem XXII. Jul. MDCCXXI.
PUBLICÆ

EXCELL. D^{NN}. PROFESSORUM
CENSURÆ SUBMITTET
JOANNES NICOLAUS RÜCKER,
MOENO-FRANCOFURTANUS.

* GIESSÆ, TYPIS VIDUÆ IO. REINH. VULPII, ACAD. TYP. *